

EL POU DE LA GALLINA

Núm. 380

elpou.cat | 4€ | novembre 2021

REVISTA MANRESANA
D'INFORMACIÓ I OPINIÓ

L'entrevista a
Jaume Huch,
editor i escriptor

QUEDA MOLT PER ACABAR AMB LA VIOLENCIA MASCLISTA

Premi Séquia

2022

Avui, com al segle XIV,
l'actitud marca la diferència

El PREMI SÉQUIA als hereus de l'esperit dels manresans del segle XIV **reconeix anualment persones i institucions vinculades a la Ciutat que destaquin per la seva actitud compromesa** amb el benestar col·lectiu i per **la seva capacitat per sobreposar-se davant de l'adversitat**.

En definitiva, que visquin i hagin fet propi l'esperit que va permetre la construcció de la Séquia.

Sense ser un requisit indispensable es valoraran de manera especial les candidatures que contribueixin a posar de relleu el treball i les actituds de persones o institucions que actuen des de l'anonimat i/o que són poc conegudes. El reconeixement pretén ajudar a visibilitzar iniciatives que fan de Manresa i la seva àrea d'influència un lloc millor on viure.

El premi té dues categories:

- PREMI SÉQUIA a persones físiques
- PREMI SÉQUIA a institucions, col·lectius, empreses o grups.

Les associacions, institucions i empreses manresanes poden presentar candidatures al premi, tant en la modalitat individual com col·lectiva, abans del 31 de desembre de 2021.

Més informació i presentació de candidatures:

Fundació Universitària del Bages
Av. Universitària, 4-6, 08242 Manresa
T. 93 877 41 79
www.umanresa.cat
festesdelallum@umanresa.cat

UMANRESA
UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

Dignitat i respecte

CLARET & GUBIANAS 2021

olt més enllà del discurs feminista i la introducció de noves masculinitats, tan necessaris per canviar la visió del món on vivim, hi ha, primer de tot, la màxima visibilització d'una alarma social de magnitud considerable a casa nostra: la violència de gènere. Per fer-ho, necessitem furgar en les causes, subjacents, a qualsevol classe social. Perquè el camí fins a la reformulació dels rols de gènere en les societats occidentals del segle XXI comença pel reconeixement del *problema*, sobretot per part dels homes.

L'acceptació que algunes actituds i patrons tan *normals* en les relacions amb les dones no fa pas més de dues dècades ocultaven biaixos perniciosos i, massa sovint, degradants i vexatoris. Si mirem encara més enrere, tres o quatre decennis abans del tombant de segle, el paper de la dona, parapetat en els mateixos fonaments de l'estat i l'església, era indiscutiblement *accessori*, d'autonomia limitada, desigual, *de segona*. Tant com, llevat d'algunes honroses excepcions, per apartar-la dels centres de decisió i de poder, i silenciar-ne els criteris, les voluntats o, fins i tot, els mateixos sentiments. Ras i curt, terreny abonat en l'àmbit domèstic per, més o menys contundentment, considerar la parella una *possessió* i, per extensió portes de casa enfora, la resta de dones com a éssers inferiors als quals es podia domesticar en connivència amb l'opinió pública.

Mirat ben fredament, el feminisme actual no pot ser una moda. Un corrent passatger destinat a maquillar o edulcorar realitats tan palpables com el sostre de vidre en els salaris de les dones, la discriminació tàcita per la tendència sexual o, cal insistir-hi, l'acceptació d'algunes actituds com a *normals*, pròpies de la convivència secular entre dones i homes. Ha de tenir fonaments ferris que esquivin superficialitats com la de voler retorçar l'estructura interna del llenguatge –buscant una inclusivitat que depèn més de l'actitud que no pas de la paraula– i defugint debats estèrils. Empoderar les dones no necessàriament ha de voler dir que els homes hagin de renunciar a res que no es puguin procurar ells mateixos. Allò idoni és equiparar, no imposar-se ni sotmetre. Amb fets, no pas amb paraules: *facta non verba*. Acceptar les diferències entre gèneres, les diferents sensibilitats, les capacitacions i la llibertat de les dones per prendre bones –i males– decisions, exactament com els homes. La reacció de la ultradreta a la visió feminista representa una regressió funesta, anacrònica i fastigosa de negació del germen de l'assassinat de moltes dones. Una visió del món que posi la dona en el centre de bona part dels debats públics és, senzillament, una qüestió de dignitat i respecte.

Debat sobre els drets de la gent gran, al Casino

El dia 6 d'octubre es va fer una taula rodona, dins del cicle Temes del Pou, a la Sala d'Actes del Casino, sobre *La defensa dels drets de la gent gran*, amb la intervenció de Mariona Homs, regidora d'Acció i Inclusió Social; Víctor Feliu, membre fundador de la Plataforma de la Gent Gran; David Aaron López, regidor d'Urbanisme i Mobilitat; Ramon Roura, president del Casal de la Gent Gran de la Font dels Capellans, i Joaquín Vizcaíno, expresident de l'Associació de Veïns del Barri del Xup. Durant l'acte es va presentar la revista d'octubre, que dedicava el tema central a parlar de les reivindicacions de la Plataforma en Defensa de les Pensions Públiques i els Drets de la Gent Gran.

Capdevila presenta novel·la a Manresa

El dia 12 de novembre, a les 19 h, a l'Espai Òmnium, Llorenç Capdevila, col·laborador habitual de les pàgines de cultura de la revista, conversarà amb Jordi Estrada per presentar-nos la seva darrera novel·la, *Pell de serp*, una història emmarcada en la Catalunya dels últims cent anys, on la realitat i la ficció s'entrellacen en una trama apassionant d'intrigues i sorpreses.

Noguero recupera Stanislaw Lem

Joaquim Noguero, també col·laborador habitual de l'espai cultural d'aquesta revista, comissaria l'exposició *Stanislaw Lem, creador d'universos*, que commemora el centenari de l'escriptor (1921-2006) i que es pot veure, des del 29 d'octubre al 9 de gener, a la Biblioteca Ignasi Iglésias (Can Fabra), de Barcelona.

fa 25 anys

Feia cent anys de la primera projecció

El número de desembre de la revista publicava el reportatge *El cinema fa cent anys a Manresa*, elaborat per Francesc Rubí. I és que el la ciutat havia estat la segona de Catalunya a presentar el cinematògraf, el 27 de desembre de 1886, en un teatre Conservatori ple. A partir d'aquella data, el cinema s'exhibiria en locals com el Gaumont, el Cafè Alhambra o la sala Montserrat, però també en barraques itinerants, fins a arribar al Cinematògraf Principal com a primera sala estable. El reportatge feia també un repàs a l'imperi Cabot, fundat per l'empresari Andreu Cabot, el monopoli dels anys cinquanta de Modest Padró i la irrupció d'alternatives com el Cineclub o la Sala Loiola.

Ramon Barlam rebia el Premi Bages de Cultura

El dia 22 de novembre, el pedagog Ramon Barlam rebia al saló de sessions el Premi Bages de Cultura, en reconeixement al seu treball en favor de les noves tecnologies. En el mateix acte, *Regió7* lliurava el premi de Periodisme a l'equip de redacció del Pou, pel reportatge *Un divendres d'abril en la vida de la ciutat*. El dia 1, l'Ajuntament havia organitzat una visita comentada a les ruïnes de l'església de Sant Pere Màrtir, en la reforma de la plaça de Sant Domènec. El dia 4, la plaça de Crist Rei esdevenia el punt neuràlgic de la Setmana Solidària, marcada pel conflicte entre el Zaire i Ruanda. I el dia 23, el base del TDK Manresa *Chichi* Creus celebrava els 40 anys amb una festa sonada, a Cáceres, amb l'actuació dels Comediants.

Restauració del bosc de ribera a la riera de Rajadell

La tarda del 21 d'aquest mes d'octubre, alcalde i tècnics de l'Ajuntament de Rajadell, administrador de la propietat, responsables de l'ACA, responsables de Meandre i de Naturalea, empresa de restauració de paisatges i bioenginyeria, ens vam trobar en el tram afectat. El resultat de la trobada va ser molt positiu: hi va haver complicitat i consens quant al tipus de restauració del corriol de l'itinerari i replantació del bosc de ribera afectats per la tala indiscriminada feta per l'empresa d'aprofitament forestal el novembre passat.

Així mateix, i pel fet que arran de la denúncia de la nostra entitat, la propietat va fer aturar la tala, però van quedar pendents els treballs de la mal entesa *neteja* en un llarg tram de riera del

meandre de la Girada, es va discutir in situ el tipus d'actuació que s'hauria de fer a partir d'ara. En aquest sentit, també hi va haver acord en què a la llera i a la riba només caldrà una actuació quirúrgica mínimament invasiva, seguint les noves tendències d'actuació en cursos fluvials que mantenen la humitat i la biodiversitat autòctona i frenen la velocitat de l'aigua en cas de riuada. Per altra banda, es va acordar que caldrà extirpar la canya americana i els seus rizomes, que afecten alguns trams del curs fluvial. En aquests trams es farà replantació d'arbrat de ribera autòcton.

Tal com es va acordar el novembre passat, la propietat es farà càrrec del pressupost de replantació i retirada de canya americana, assessorats per Naturalea www.naturalea.eu i l'Ajuntament de Rajadell, i de la reposició i senyalització del camí que va desaparèixer.

Meandre

caçats a la xarxa

28 d'octubre. Xavier Escribano @x_escribano

Caldria que des de l'Ajuntament de Manresa es rellicés el projecte redactat d'obres pel desplegament dels fanals al Centre Històric. És una de les mesures que podrien afavorir una major sensació de seguretat en un districte *per se* crític.

En un mes de mobilitzacions i debat públic i mediàtic sobre la seguretat ciutadana a Manresa, hi ha propostes que, com diu aquell, poden posar llum a la foscor. Al centre històric les desigualtats entre l'enllumenat clama al cel. No tenen res a veure alguns carrers amb fanals groguencs i bruts amb el reformat tram de la Via de Sant Ignasi i la reformada avinguda de Bertrand i Serra.

29 d'octubre. Il·lustre Col·legi d'Advocats de Manresa @ICAMANRESA

RESULTATS!! L'opció més votada del recompte de vots de la CONSULTA PARTICIPATIVA sobre el futur nom del Col·legi és: Mantenir l'actual nom d'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Manresa

A part de l'opció escollida, conservar la denominació de l'entitat, el col·legi proposava opcions inclusives múltiples: advocacia; advocats i advocades, o bé advocades i advocats. El debat sobre la llengua sexista, en aquest cas, va quedar tallat de soca-rel. Per cert, la segona opció més votada va ser la d'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Manresa que, ben pensat, potser era la que evitava els típics desdoblaments i, com el cotó del majordom, no deixava rastres de gènere.

EL POU DE LA GALLINA

Número 380 - Novembre 2021

De mes a mes 6

Favets...

Josep M. Oliva / Jordi Sardans 8

...i tremendos

Montse Rosell 9

Elieser Franco.

El guardià del verb cuidar 10

Cal molt més que un 25N per acabar amb la violència masclista 12

Adrià Martí. Des d'Hongria 22

Innovació i tecnologia 24

El quid de la nutrició 25

El turó de Boixadors 26

Periodisme ambiental 27

L'Entrevista a Jaume Huch 28

Quadern obert 33

Llorenç Capdevila i Matthew Tree reivindiquen Jordi Cussà 34

Lèxic a la manresana 36

Llotja a la pista de bàsquet del Pujollet (1968) 37

Propostes 38

Magatzems Gras 39

Fanal de cua

L. Capdevila / E. Tomasa 40

el Cul del Pou 41

Marxa per recordar el Primer d'Octubre

1 d'octubre. Centenars de persones es concentren a la plaça de Sant Domènec per iniciar una marxa a peu fins a l'institut Quercus de Sant Joan de Vilatorrada, on conflueixen manifestants de tota la comarca per recordar el referèndum de l'1 d'octubre de 2017.

Èxit de la quarta edició del FABA

2 d'octubre. L'espai de l'Anònima s'omple de visitants de la Llotja de Creació i d'assistents als concerts de la jornada central de la quarta edició del Festival Artístic del Barri Antic (FABA).

La Marxa del Pelegrí supera els 700 inscrits

3 d'octubre. La sisena Marxa del Pelegrí aplega 713 inscrits, que recorren el darrer tram des de 26 km del Camí Ignasià, l'etapa 27, entre Montserrat i Manresa, per resseguir les passes d'Ignasi de Loiola, el març de 1522.

Armand Rotllan presenta llibre

5 d'octubre. L'auditori de la Plana de l'Om acull la presentació del llibre *Tomàs Ramon Amat. Aspectes biogràfics del metge manresà i polític republicà (1901-1937)*, escrit pel doctor Armand Rotllan i publicat per l'editorial manresana Zenobita.

Commemoren els 50 anys de la Unió Socialista

9 d'octubre. La sala d'actes dels Carlins acull l'acte de celebració dels 50 anys de la fundació de la Unió Socialista del Bages, amb el periodista Xavier Domènech, l'historiador Genís Frontera i Josep Camprubí, un dels fundadors de la USB, integrada per persones que després militarien en diversos partits democràtics.

Ecoviure torna al Palau Firal

10 d'octubre. Uns 3.000 visitants s'interessen per la mostra de productes i serveis d'alimentació ecològica, cosmètica natural, tèxtil sostenible, energies renovables o bioconstrucció, en la 23a fira Ecoviure al Palau Firal, amb una setantena d'expositors i un espai monogràfic dedicat a la mel.

La UVic-UCC inaugura el curs amb més alumnes

13 d'octubre. La consellera de Recerca i Universitat, Gemma Geis, presideix la inauguració del curs acadèmic de la UVic-UCC, que comença amb un 16% d'increment d'alumnes a Manresa. En l'acte es lliura la medalla institucional a la Fundació Ampans.

Gemma Rubí parla de Companys

15 d'octubre. La plaça de Lluís Companys acull l'ofrena floral al president afusellat fa 81 anys, amb la intervenció de la historiadora Gemma Rubí Casals, que hi parla

P

Redacció, administració, publicitat i subscripcions:
Associació cultural El Pou de la gallina
President: Jaume Puig
Vicepresident: Jordi Sardans
Secretària: Lourdes Muñoz
Tresorer: Francesc García
Vocals: Joan Cals, Carles Claret, Ramon Fontdevila, Josep Maria Mata, Lluís Matamala, Josep R. Mora, Montse Rosell, Teresa Torra i Joan Vilamala.

Carrer Sobrerroca 26, 1r 1a
Apartat de Correus 1
08240 - Manresa
Telèfon: 93 872 50 18
www.elpou.cat
elpou@elpou.cat

Membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal Premi Tasis Torrent 1991

Coordinador: Jordi Sardans
Cap de redacció: Carles Claret
Redacció: Sílvia Berengueras, Marta Cárdenas, Jordi Estrada, Judit Montón, Josep M. Oliva, Marc Prat, Ferran Sardans, Laura Serrat, Blanca Soler.

Disseny: Jana Fontdevila i Erques Torres
Maquetació: Jana Fontdevila
Portada: fotografia de Francesc Rubí.
Fotografia: Jordi Alavedra, Francesc Rubí, Marc Prat.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Maria Camp, Llorenç Capdevila, Jordi Casas, Ignasi Cebrian, Cercle Artístic de Manresa, Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa, Laura Estrada, Ramon Fontdevila, Eva Forn, El Galliner, Josep Girabal, Jaume Gubianas, Robert Martí, Josep M. Mata, Javi Oviedo, Maria Picassó, Quaderns de Taller, Eudald Tomasa, Erques Torres, Laura Vidal, Joan Vilamala, Marc Vilanova, Lluís Virós.

Administració:
Marc Prat
Expansió publicitària:
Publicitat Clarena
Urgell, 38. Tel. 93 872 43 86
Impressió:
INOM, SA. Era de l'Huguet, 7.
Tel. 93 878 41 20
Distribució:
Sobrerroca Centre SL.
Tel. 93 873 92 34
Dipòsit Legal:
B-13.528-1987
ISSN: 2253-6647

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Les col·laboracions que apareixen signades a la revista no representen, necessàriament, l'opinió d'El Pou de la gallina

de *Companys, més viu que mai*, en un acte organitzat per Òmnium Bages-Moianès.

La Mediterrània aplega 18.000 espectadors

17 d'octubre. La reestrena de *Canigó*, de Manel Camp, amb l'Esbart Dansaire de Rubí, l'Orfeó Manresà i la coral Escriny, clou la 24a edició de la Fira Mediterrània, que amb el preludi del concert d'homenatge al músic Jordi Fàbregas, s'havia inaugurat amb l'Orquestra de Músiques d'Arrel de Catalunya. Hi participen 1.231 professionals, amb 17.820 espectadors, al llarg de 105 funcions.

Representació de *Canigó* a la Fira Mediterrània (AJM)

El quinze Tocats de Lletra reivindica la fragilitat

20 d'octubre. El recital inaugural amb textos de Joan Margarit, a càrrec del piano de Manel Camp i la veu de Sílvia Bel, obre la quinzena edició del festival literari Tocats de Lletra, que omple de poesia els escenaris manresans amb la poeta nicaragüenca Gioconda Belli, autors com Bernardo Atxaga, Manuel Forcano i Chus Pato, o històrics com Feliu Formosa i Josep Vallverdú, entre d'altres.

El carrer Guimerà, sense cotxes ni busos

22 d'octubre. L'alcalde de Manresa, Marc Aloy, i el regidor d'Urbanisme, David Aaron López, presenten a la Sala Petita del Kursaal els resultats de l'enquesta sobre el futur del carrer Guimerà i anuncien que serà illa de vianants i sense bus.

Sense malalts de covid a l'UCI

26 d'octubre. Althaia anuncia que per primer cop en quinze mesos no té cap malalt de covid ingressat a l'UCI, en un mes en què encara es registren nou defuncions per la malaltia i es mantenen ingressades set persones al centre sanitari.

El conseller Elena anuncia noves mesures

29 d'octubre. El conseller Joan Ignasi Elena visita l'Ajuntament i anuncia la creació d'una nova comissaria de proximitat compartida entre Mossos i Policia Local i l'inici d'un patrutllatge d'agents dels dos cossos policials. Les mesures se sumen a les que l'Ajuntament havia comunicat quatre dies abans per fer front a les problemàtiques de seguretat, civisme i convivència que té la ciutat.

Björn Nörgaard recorda Joseph Beuys

29 d'octubre. L'escultor danès Björn Nörgaard fa una intervenció plàstica a l'auditori de la Plana de l'Om com a preludi de la commemoració de l'acció de Joseph Beuys a Manresa, que es farà el març de l'any que ve.

Jordi Sardans

Descobriment romà

La intervenció arqueològica promoguda per l'Ajuntament als plans de Santa Caterina, ha posat al descobert un jaciment de 440 metres quadrats a cel obert, que s'ha preservat amb la construcció d'una tanca al voltant. Ara, les excavacions han donat nous fruits i s'hi ha trobat restes d'una antiga vil·la romana, amb dues sitges excavades a terra, possibles dipòsits com sis cavitats per posar-hi objectes de terrissa i un mur d'un mas productiu de l'època del segle I, semblant al que hi ha a Sant Amanç de Viladés. El 2006 ja s'hi havien trobat restes de ceràmica romana. Les successives investigacions van posar al descobert una sepultura excavada a la roca que els investigadors consideren del segle X o XI, del període alt-medieval. També es va localitzar el que havia estat l'església considerada del segle XVI i l'antic monestir de Sant Cristòfol. Ara cal acabar amb les excavacions, acotar bé el recinte, i donar-lo a conèixer a tots els interessats.

L'alcalde Tarín, inhabilitat

A més de ser condemnat a un any i mig de presó, l'alcalde de Talamanca ha estat inhabilitat amb nou anys per la secció sisena de l'Audiència de Barcelona, per un delictes contra l'ordenació del territori. Els fets es remunten al 2016, quan va donar permisos d'obres i va consentir l'activitat d'Ibèrica del Papel Tisú SL, empresa que es dedica a la fabricació de productes de paper, en uns terrenys classificats de no urbanitzables, que tenien la qualificació de sòl d'especial protecció agrícola. L'esmentat alcalde, amb despatx professional d'assessor a Manresa, s'ha vist involucrat en altres situacions conflictives, com la que va portar a la desaparició d'un important escorxador a Talamanca. Té diverses responsabilitats dins la Diputació de Barcelona, diputat delegat de Mobilitat, Espais Naturals i Prevenció d'Incendis Forestals o vicepresident de l'Associació pel Desenvolupament Rural de la Catalunya Central. És membre del PDECAT i és a punt de deixar la plaça a la Diputació a l'excalde de Manresa, Valentí Junyent.

... i avall

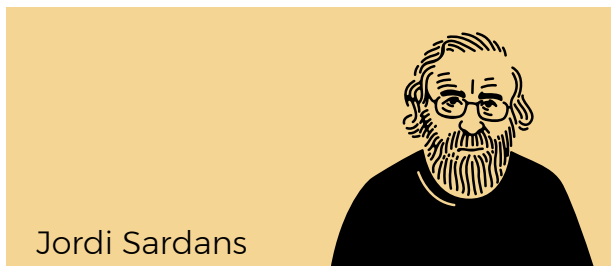

Josep M. Oliva

Una societat de merda

L'any 2016 l'enyorat Carles Capdevila publicava al diari *Ara* un article titulat *Mirar que el que fem tingui sentit*. Hi reflexionava sobre la insensatesa de molts dels nostres costums i les nostres activitats i es preguntava, per exemple, si tenia cap sentit «beure aigua del Montseny a Segòvia i beure aigua de Segòvia al Montseny i tenir uns camions amunt i avall contaminant i obligant a fer més carreteres» o bé si tenia cap sentit «lamentar que desapareguin les petites botigues de barri i no comprar-hi mai». Com a colofó del seu article hi hagués pogut afegir el títol d'una vella cançó del Raimon: *Qui pregunta ja respon*. També hauria estat bé difondre la seva columna als centres educatius i convidar els estudiants a pensar en altres conductes absurdes que s'haguessin pogut afegir a la seva reflexió fins a completar un extens catàleg d'estupideses. Però per molts casos que haguessin pogut sortir, segur que no n'hi hauria cap de tan inimaginable ni tan immoral com el que hem sabut fa uns dies, i ha estat la revelació de les tones de material que Amazon destrueix diàriament tan sols perquè té una petita tara. Una tara que pot ser només en l'embalatge o que pot consistir en la manca d'una peça minúscula en un producte electrònic. La notícia es referia únicament a Amazon Espanya. I centrant-se en la comunitat de Madrid –on té només dos dels vuit centres logístics que hi ha a tot el país– parlava de cinc tràilers diaris. Tones i tones d'articles de tota mena que són enviats a empreses especialitzades a destruir-los –amb totes les garanties mediambientals, això sí–, sense que se n'aprofiti res. Si féssim els càlculs a escala mundial la magnitud del despropòsit ens deixaria sense paraules.

Interpretant de la manera més cínica la reflexió del Carles Capdevila podríem demanar-nos: «Té algun sentit intentar recollir el material que sigui per pal·liar les necessitats de la gent més desafavorida, quan es destrueixen milers d'articles de tota mena que es podrien perfectament fer servir?». I malgrat tot hem de fer el cor fort i respondre «sí». Amb la mateixa fe amb què les persones que treballen al banc dels aliments o que impulsaran la campanya *Cap nen sense joguina* hi posaran el millor d'elles mateixes. Sent conscients que vivim en una societat de merda i que cap govern la millorarà si no la millorem nosaltres.

Jordi Sardans

La catedral de la industrialització

En una nova jornada tècnica sobre els *Panyos* al Museu de la Tècnica de Manresa, que ha impulsat l'Ajuntament i el Centre de Desenvolupament Empresarial (CEDEM), amb l'objectiu d'aconseguir que el curs 2024-25 la fàbrica esdevingui protagonista principal de la industrialització catalana, com a *catedral de la industrialització*, Anna Crespo, es va comprometre a seguir fent passes endavant i va informar que ja s'havia encarregat la comissió del projecte executiu. La societat Miralda i Cia va fundar la fàbrica dels Panyos, que és la de riu més antiga de l'Estat, amb unes condicions polítiques complicades i en un context precari. En la jornada, la historiadora Rosa Serra va assenyalar la seva construcció com a gran fàbrica lligada a uns empresaris que van marcar una fita extraordinària per a la història de Manresa, per la seva empremadoria en la construcció d'aquesta fàbrica de llana i pel fet que van ser capaços de mantenir durant molts anys una associació d'empresaris compromesos en la trajectòria de l'empresa.

Al marge de l'empresa familiar, els Miralda es van adonar que els calia una empresa comercial per poder vendre i comprar els productes que els permetrien desenvolupar la seva activitat industrial. Compraven seda i venien el producte acabat, inicialment mocadors de seda, que els va fer famosos. Aquesta producció anava dirigida a un sector econòmic potent i va acabar a mans dels grans senyors de Barcelona, que n'apreciaven la seva gran qualitat. A la vegada, hi havia un mercat en expansió que també podia optar al producte de mocador de seda amb cotó o amb llana. Van veure com uns sectors professionals de la burgesia benestant els van anar comprant dins del mercat espanyol i l'internacional. Els contractes d'explotació de la companyia van anar augmentant i s'expandia per la mar Mediterrània i des de Cadis cap a Amèrica, on de seguida hi van enviar parents, com a intermediaris fidels a la companyia. Carregaven el vaixell amb productes agrícoles –vi, aiguardents, olives, fruits secs–, però també paper, claus o ferro, i quan el vaixell retornava ho feia amb fustes, tabac, sucre i sobretot un colorant per teyir la roba, que tenia molt més valor. Malgrat totes les dificultats del moment en què van viure, van saber persistir en els seus negocis, per convertir-se després en fabricants de cotó. Van ser emprenedors.

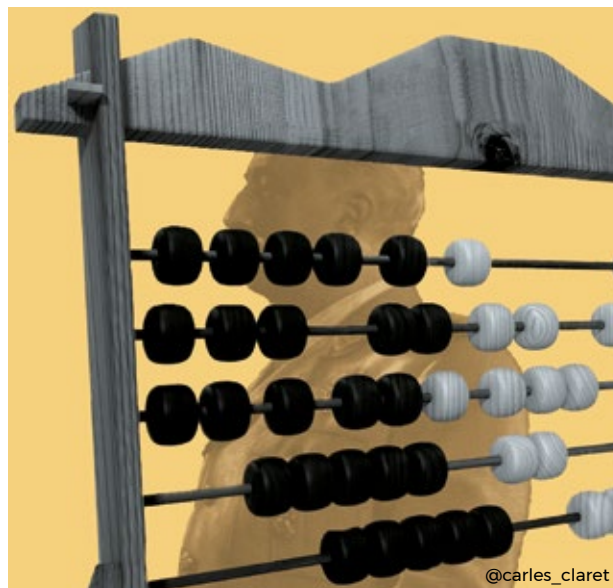
Montse Rosell

Tot són mèrits

En un sol dia dues notícies jurídiques es contraposaven. D'una banda, el Tribunal Constitucional de Bèlgica, arran del cas Valtònc, derogava una llei penal belga de l'any 1847 que preveia el delictes d'injúries al Rei, per considerar-la contrària a la llibertat d'expressió i que vulnerava la Constitució belga i la Carta de Drets Humans de la Unió Europea. El setembre de 2020, el Tribunal d'Apel·lació de Gant (Bèlgica) havia presentat una qüestió prejudicial al Tribunal Constitucional (de Bèlgica), arran de la petició d'extradició per terrorisme cursada per l'Estat espanyol contra el raper. La qüestió que plantejava el Tribunal d'Apel·lació era si els delictes d'injúries pels que havia estat condemnat Valtònc estaven emparats pel dret fonamental a la llibertat d'expressió.

Abans, i arran també d'una qüestió prejudicial plantejada pels tribunals belgues, el Tribunal de Justícia de la Unió Europea (TJUE) ja s'havia pronunciat en el sentit que l'Estat espanyol no podia donar efectes retroactius a una llei penal per aconseguir una pena més gran. Encara que pugui semblar una broma, els tribunals espanyols havien aplicat retroactivament el Codi Penal de 2015 a Valtònc –quan es va dictar sentència– i que castiga de forma més severa el delictes d'apologia del terrorisme, en comptes del Codi Penal vigent l'any 2012 quan havien tingut lloc els fets. En termes de justícia, un autèntic despropòsit. Tot fa preveure que el Tribunal d'Apel·lació de Gant no estimarà l'extradició que reclama l'Estat espanyol. El mateix dia es feia públic que el Tribunal Constitucional espanyol avalava la condemna per sedició a l'expresidenta del Parlament de Catalunya, Carme Forcadell, d'onze anys i sis mesos de presó. El ponent, un magistrat de l'anomenat bloc conservador, nega que l'actuació de la presidenta del Parlament de Catalunya estigués protegida per la prerrogativa de la inviolabilitat que es desprèn del seu càrrec. La justícia, altra vegada, cal cercar-la als tribunals europeus i l'expresidenta del Parlament ja ha anunciat que recorrerà davant del Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH).

I tot això la mateixa setmana que el Tribunal Constitucional ha declarat constitucional, per proporcional i resocialitzadora, en termes constitucionals, la presó permanent revisable. Aterrador. La mateixa setmana que el TEDH ha condemnat

@carles_claret

Espanya en el cas Serrano Contreras per una condemna del Tribunal Suprem per estafa i falsificacions sense audiència de l'interessat. I la mateixa setmana que el mateix Tribunal Suprem diu que on diu multa cal entendre presó. És el cas del diputat de Podemos Alberto Rodríguez. I això, malgrat que és el mateix Codi Penal que apliquen el que imposa al Tribunal substituir la pena de presó per una multa quan la pena és inferior a tres mesos i que la inhabilitació per al sufragi passiu no fa perdre el càrrec de diputat, tan sols li impediria de presentar-se a unes eleccions durant el temps de la condemna.

La renovació de magistrats al Tribunal Constitucional i al Tribunal de Comptes hauria d'haver estat una bona oportunitat per començar a canviar les dinàmiques d'un poder judicial segrestat per la pròpia ideologia dels magistrats. Però la renovació pactada entre el PSOE i el PP, sense consultar cap altra formació, no convida a ser gaire optimistes. Només un exemple, que ha passat desapercebut. Un dels nous nomenaments al Tribunal de Comptes ha estat el de Miguel Ángel Torres, fins ara fiscal en cap del mateix Tribunal. En el procediment tramitat davant aquell Tribunal pels fets del 9N el senyor Torres va defensar la il·legalitat dels contractes dels quals s'ha exigint responsabilitat comptable. Abans, la mateixa Fiscalia, en el procediment penal tramitat davant el TSJC i el Tribunal Suprem, n'havia defensat la legalitat, per això es va descartar tot tipus de malversació. Es va infringir així el principi d'unitat d'actuació que ha de presidir l'actuació de la Fiscalia, consagrat no només al text constitucional sinó també a l'Estatut que regeix la seva actuació. Els contractes o eren legals o no ho eren. Però no és admissible que la Fiscalia emeti els seus informes en sentit contradictori pels mateixos fets. No li és permès. El principi de dependència jeràrquica al qual està sotmès ha de garantir, precisament, la unitat d'actuació de la Fiscalia a tot el territori i és imprescindible per garantir la seguretat jurídica i la igualtat dels ciutadans davant la Llei. Bé, en teoria. Perquè malgrat haver-se denunciat aquests fets, el fiscal en cap ha estat nomenat *consejero de Cuentas*, amb un sou anual de 123.267,62 euros. No sembla pas un càstig, sinó més aviat un premi. És clar que els condemnats pel 9N eren independentistes. I tot són mèrits.

Elieser Franco

El guardià del verb cuidar

Les paraules, per si soles, no són res si no hi ha algú al darrere que les doti de sentit. Què seria del verb cuidar, per exemple, sense les persones que el conjuguen de mil formes i nèixamplen el significat? Elieser Franco, sense saber-ho, és un gran preservador d'aquest concepte. De ben jove, tenia cura de la terra i els animals que l'habitaven i, més recentment, s'ha convertit en el pal de paller per a moltes persones grans que necessiten algú al seu costat. La seva dedicació és tanta que, fins i tot, quan la mort arriba, es queda per consolar la família. De fet, m'entrevisto amb ell en una de les cases on fins fa poc acudia de diàriament per endolcir la vellesa del David, que va morir l'agost passat. Ara, encara hi torna sovint per visitar la seva dona, la Maria, i regar-li les plantes del terrat mentre parlen sobre el pas del temps.

«Descansa una estona», li aconsella la Maria abans d'encetar la conversa. L'Elieser diu que sí i s'asseu en una cadira del saló d'estar. Als seus cinquanta anys, té el cos robust, el somriure d'un nen i les mans fermes, avesades a treballar la terra. Ell prové d'una família de pagès establerta al poble de Floro Pérez, a Cuba, on va créixer amb els pares i les seves tres germanes. Allà es dedicaven a cultivar el terreny i a tirar endavant la vaqueria familiar. «Era una vida senzilla i bonica, però vam passar moltes penúries amb la revolució», explica. En aquell temps, vivien en una casa sense corrent elèctric, «no teníem les comoditats modernes, però amb poca cosa érem feliços», assegura. En aquest sentit, recorda quan jugava a futbol descalç amb els amics o feia volar un estel construït amb paper i canyes de bambú.

En mirar el cel, sempre pensava que el seu destí era veure món. Abans, però, volia estalviar i es va formar en el sector de la construcció. «Per guanyar-me el pa, vaig treballar de paleta, de carnisser i fins i tot de conductor de carruatges de cavalls», assenyala. D'aquesta última feina en guarda un record especial. «M'encantava passejar els infants pel parc els diumenges i sentir les seves rialles cada vegada que accelerava el pas», relata. A mesura que passaven els anys, veia com els seus amics partien cap a d'altres països a la recerca de noves oportunitats. «Molts travessaven el mar en pastera, i vaig estar a punt d'embarcar-me en una, però la mare em va suplicar de genolls que no ho fes», remarca. A la fi, va aconseguir el permís per volar cap a Espanya i es va establir a Manresa, on ja fa quinze anys que resideix.

A la capital bagenca té la companyia de les seves germanes, que van emigrar poc després d'ell. Els seus pares, en canvi, encara viuen a la finca on es va criar. De vegades tanca els ulls i s'imagina que torna a respirar l'aire del seu país. «Trobo a faltar la música, l'olor i el paisatge de Cuba. És una llàstima que el govern talli les ales dels joves que es veuen obligats a marxar per la situació econòmica», lamenta. Malgrat l'enyorança que sent per la família, afirma que a Manresa ha trobat el seu lloc. «Aquí he descobert una feina que m'omple i que espero conservar força temps. Tenir cura de la gent gran requereix paciència, però s'aprèn una infinitat de coses al costat de persones que tenen tota una vida d'experiència», destaca, mentre observa una fotografia del David. Abans d'anar-se'n, abraça a la Maria i li diu a cau d'orella: «fins a la propera».

**Cal molt més que un 25N
per acabar amb
la violència masclista**

(Foto: Francesc Rubí)

La violència de gènere és una xacra per a la societat. És per això que cada any es commemora, i no pas celebra, el Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència envers les Dones. D'aquesta manera es pretén sensibilitzar la població de la pandèmia mundial del masclisme i les brutals conseqüències de portar la desigualtat i la violència a l'extrem.

Judit Montón

El 25 de novembre es commemora el Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència envers les Dones. Aquest va ser declarat el juliol de 1981, durant la primera Trobada Feminista de Llatinoamèrica i del Carib, que es va fer a Colòmbia, concretament a Bogotá. No va ser fins al 1999 que l'Organització de les Nacions Unides (ONU) va oficialitzar la data com a dia internacional.

L'elecció del 25N és en record de l'assassinat violent de les germanes Patria, Minerva i Maria Teresa Mirabal aquell dia de 1960 per part de la policia secreta del dictador Rafael Trujillo, a la República Dominicana. El cognom Mirabal ha esdevingut un símbol mundial de la lluita de les dones. Sobretot a partir de la cita de Minerva Mirabal, advocada i activista, que desafiava el seu destí dient «si em maten, trauré els braços de la tomba i seré més forta». Aquesta frase

sovint acompanya lemes típics de les manifestacions feministes com «Sola i borratxa, vull arribar a casa» o «No hi som totes, falten les assassinades».

Les manifestacions són una manera visual i multitudinària de mostrar suport cap a una causa, en aquest cas, el feminisme. El col·lectiu feminista s'expressa de moltes maneres i una d'elles és a través de concentracions i protestes en rebuig del masclisme. El 8M, Dia Interna-

**Carme Casanueva:
«Hi ha violència que
queda encoberta,
costa de definir, perquè
esta inserida dins de la
nostra manera de ser
i la nostra cultura»**

cional de la Dona Treballadora i el 25N, el Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència envers les Dones són dos moments de l'any en què es posa la

mirada en la dona. Però la lluita feminista és una tasca diària, no només en dies marcats al calendari. Carme Casanueva, terapeuta i actual presidenta de l'associació El Nord de la Dona, comenta que no li agraden les manifestacions *en contra de*, «però penso que és una manera de recordar-ho a la població». Belen Herrero, professional de Dones Amb Empenta, assegura que dies com aquest són necessaris per «visibilitzar la situació de les dones en diferents àmbits» però remarca que «no es pot reduir tot a un sol dia». Les integrants del col·lectiu feminista no mixt de Manresa, Acció Lila, són crítiques amb les persones o institucions que s'aprofiten de «posar-se l'etiqueta de feminista» i consideren que «el que realment canvià la realitat no són les accions simbòliques, sinó el treball diari».

Cal treballar de manera contínua i col·lectiva per arribar a un futur en què no siguin necessaris dies assenyalats perquè ja no hi ha violència contra les dones. Per a Acció Lila, «no serveix de res parlar de masclisme un dia, si la resta

Mural d'Iris Serrano al carrer de Lluçà

de l'any tòblides del feminisme i de totes les altres lluites que l'acompanyen». De moment, a través d'actes i campanyes, a Manresa aquest 2021 també es reivindica la necessitat de l'eliminació de la violència contra les dones. Durant tot el mes es du a terme el concurs de manifestos per als alumnes de secundària i el joc interactiu *Super SIAD* per prevenir i sensibilitzar sobre la violència masclista. A més, es durà a terme un curs de llenguatge no sexista i inclusiu a càrrec de Cooperativa L'Apòstrof, els dies 16 i 18 de novembre. El dijous 25 de novembre es farà l'acte institucional a la plaça Major, a les dotze del migdia, i l'acte de rebuig a la violència masclista a les set de la tarda, a la Plana de l'Om.

Violència masclista

Per arribar a erradicar el masclisme, cal començar per anomenar les coses pel seu nom. Tal com es recull a la Llei 17/2020, del Dret de les Dones a Erradicar la Violència Masclista, és una «violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les dones, com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones». Aquesta definició fa referència als drets humans. Cal recordar, però, que els drets de les dones no van ser reconeguts com a Drets Humans per la ONU fins al 1993. Segons aquesta llei, la violència masclista «té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic».

Violència masclista és sinònim de violència de gènere, si caiem en el parany d'entendre gènere només en relació amb les dones. Acció Lila emprà el terme violència masclista, perquè creuen què «és important explicitar que, tot i ser per motiu de gènere, la violència recau sobre les dones». Tot i això, la Llei Orgànica 1/2004 de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, estableix que la violència de gènere «no és un problema que afecti l'àmbit privat. Al contrari, es manifesta com el símbol més brutal de la desigualtat existent a la nostra societat». Fins i tot la llei confirma que vivim en una societat masclista.

I continua: «es tracta d'una violència que es dirigeix sobre les dones pel fet de ser-ho, per ser considerades, pels seus agressors, faltades dels drets mínims de llibertat, respecte i capacitat de decisió», que haurien de ser inherents a qualsevol pel fet de ser persona. Uns drets que es poden veure també coartats si la víctima pertany al col·lectiu LGBTQIA+ o és una persona migrant. Les discriminacions cap als col·lectius minoritzats malauradament convergeixen. Per exemple, a una dona, per ser blanca, cisgènere i heterosexual, per estadística i estereotips, se la respectarà més que si fos una dona immigrant o formés part del col·lectiu LGBTQIA+. Per això, la Llei 17/2020 comprèn «protegir els drets de les dones transgènere i cisgènere i de les persones no binàries, amb la finalitat de respectar la diversitat

de gènere». En aquest sentit, Acció Lila considera que el feminisme «no pot deixar enrere les companyes que pateixen juntament amb la violència masclista altres violències» i emplaça les institucions a posar «mesures reals per acabar amb tot això». Herrero afegeix que «el fet que un col·lectiu adquireixi drets no en pren a ningú».

La Llei 1/2004 considera que «els poders públics no poden ser aliens a la violència de gènere, que constitueix un dels atacs més flagrants a drets fonamentals com la llibertat, la igualtat, la vida i la no discriminació». Cristina Cruz, regidora de Feminismes i LGTB de l'Ajuntament de Manresa, posa sobre la taula que és un «drama social i un problema de salut pública». Herrero, hi afegeix que és «violència estructural, per erradicar-la fa cal un canvi des de la base i de les institucions» i insta a «parar-se a pensar com afecten homes i dones les polítiques que s'estan fent».

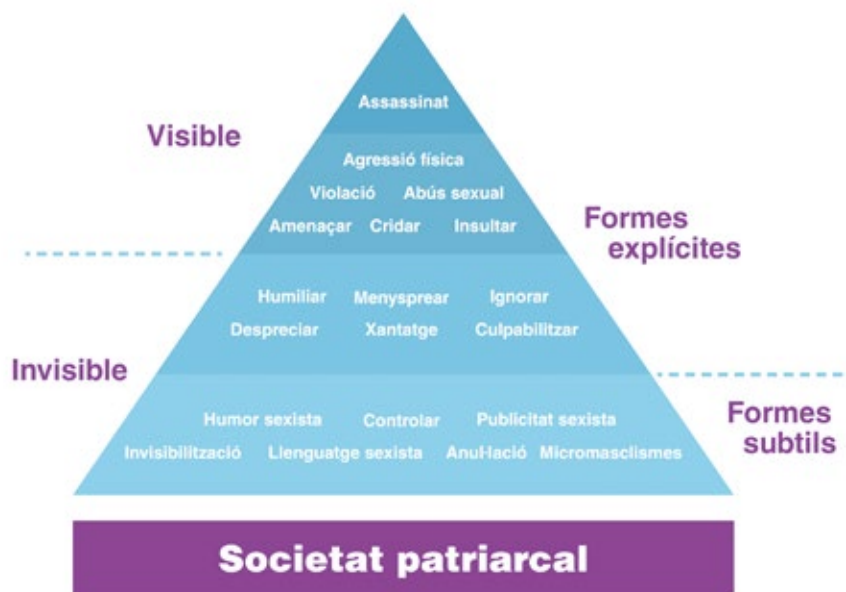
A l'Estat espanyol, segons la Llei 1/2004, només es considera violència de gènere «aquella exercida sobre les dones per part dels qui estan o han estat lligats a elles per relacions d'afectivitat»; és a dir, només si l'agressor és la parella o exparella de la víctima. Cruz puntualitza que «la parella és un dels àmbits» i és que la violència i el masclisme l'exerceixen coneguts o desconeguts. A més, cada cop més les relacions sexoafectives s'entenen més enllà de les relacions heteronormatives, que són les úniques que entén la llei espanyola, pel que fa a violència de gènere. Herrero puntualitza que les violències masclistes que es donen fora de l'àmbit de la parella «estan invisibilitzades».

La Llei 17/2020 només entén com a violència masclista la «produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions». Però la violència contra les dones s'estén més enllà del que recull el DOGC i és que es pot materialitzar de moltes formes diferents, segons l'ONU, com poden ser: violència econòmica, dependència financera portada a l'extrem del control de recursos i d'oportunitats; violència psicològica, ús de la intimidació o les amenaces sobre

causar dany físic o abandonament per forçar situacions de subordinació; violència emocional, minvar l'autoestima per aconseguir un sentiment d'inferioritat i aïllament; violència física, agredir físicament amb cops o privant assistència mèdica; violència sexual, coaccionar la parella per obligar-la a participar en actes sexuals de qualsevol mena sense el consentiment exprés de la víctima; violència digital, enviament de missatges o fotografies intimidatòries o publicació d'informació privada de la víctima; violència institucional, accions i omissions de les autoritats o el personal públic per impedir l'accés a polítiques públiques o a l'exercici de drets; tràfic de persones, adquisició i explotació, sovint sexual, de dones i nenes; feminicidis, assassinats i homicidis de dones pel fet de ser-ho o induccions al suïcidi; i violència vicària, assassinar als fills de la parella per causar un dolor profund a la mare.

La violència masclista sovint s'exemplifica amb la imatge d'un iceberg que, sens dubte, ofega moltes formes de masclisme amb el silenci. Tal com exposa Gemma Serra, professional de la Unitat de Treball Social de la Fundació Althaia, «els casos que arriben a l'hospital són com la punta de l'iceberg». Tot i això, una gràfica més acurada dels diferents tipus de violència que pateixen les dones dia a dia és una piràmide. Els feminicidis se situen a la punta, seguits dels tipus de violència més explícita, que se sostenen per formes invisibles de violència. Totes elles, tal com afirma Acció Lila «es recolzen en el patriarcat», que s'aplica a qualsevol àmbit, «les trobem arreu i en formes molt diverses».

Per a la regidora Cruz, «la manifestació més crua de la violència masclista són els feminicidis», però també les agressions sexuals, «totes les violacions són molt greus». Herrero remarca que «en els últims dos o tres anys la gent ha agafat més consciència de la violència sexual», que es dona generalment en entorns aparentment segurs per a les dones, com la pròpia casa, però també en espais d'oci. Serra assenyala que «els signes més evidents són els físics», però «molts cops el maltractament més greu és invisible, les dones el silencien perquè és molt difícil de demostrar».

Infografia de l'observatori Igualtat de Gènere de la UPC

Casanueva remarca que «hi ha violència que queda encoberta, costa de definir, perquè està inserida dins de la nostra manera de ser i la nostra cultura». La mutilació genital, els matrimonis forçats i l'assetjament laboral «no estan dins l'imaginari de la gent quan es refereix a violència de gènere», segons Herrero. La violència vicària és un exemple clar de la invisibilització, «si la dona és víctima de violència, els fills i les filles també, directament o indirectament» i viceversa. Cal destacar que qualsevol situació en què una dona se senti agredida, vexada o increpada per un home, per la seva condició de dona, és violència masclista.

Dades

Fins al 17 de setembre de 2021, l'Estat espanyol comptabilitzava per a aquest any 35 víctimes mortals per violència masclista, vuit de les quals a Catalunya, i dos casos més en investigació. La Generalitat de Catalunya especifica 7 dones assassinades en mans de la parella, dues de les quals amb denúncia prèvia i una víctima mortal en l'àmbit familiar. Feminicidio.net, el 22 d'octubre de 2021, recull 67 víctimes de feminicidis i altres classes d'assassinats a dones. Els números tenen noms de dona, com la Jordina, que va ser assassinada a l'edat de 34 anys a Manresa el 14 d'abril en mans de la seva exparella. Cruz puntualitza que «va ser un cop molt dur per a tots».

Segons dades del Departament d'Interior, fins al 31 de juny de 2021, a Catalu-

nya hi ha hagut set matrimonis forçats, quatre dels quals amb dones menors d'edat, dues mutilacions genitals femenines i 1.232 delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual de les dones.

Pel que fa a aquest tipus de delictes, a Espanya la justícia diferencia entre: agressió sexual, atemptat contra la llibertat sexual amb violència o intimidació; violacions, agressió sexual que consisteix en l'accés carnal per via vaginal, bucal o anal; abús sexual, sol·licitar atemptat contra la indemnitat sexual sense violència ni consentiment; i assetjament sexual, sol·licitud de favors de naturalesa sexual causant a la víctima una situació intimidatòria, humiliant o hostil.

Segons l'Institut Nacional d'Estadística, el 2020 es van condemnar 47 homes per agressió sexual, 7 homes per violació, 158 homes per abús sexual i 1 per assetjament sexual. A més, 175 homes van ser condemnats per abusos i agressions sexuals a menors de 16 anys. Els resultats mostren que es va condemnar el mateix any una dona per abús sexual, i dues per abusos i agressions sexuals a menors de 16 anys.

Les dades només conformen una part de la mostra visible de les conseqüències de la violència masclista. Els feminicidis són la màxima expressió d'aquesta violència, el 84% dels quals es produeixen al domicili de la víctima i el 79% de les dones assassinades

eren mares. Amnistia Internacional entén com a «víctimes ocultes» totes aquelles dones que han patit violència masclista i que no estan comptabilitzades en les xifres oficials per motius com ara que l'agressor no era la parella o exparella sentimental. Alba Garcés, cap del grup regional d'atenció a la víctima de la regió policial central, comenta la dificultat de comptabilitzar tots els casos, perquè «sabem el que ens arriba, però hi ha casos que no arriben a la policia».

El 49% de les víctimes de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual són dones menors d'edat. En els últims anys, l'edat de les víctimes que denuncien ha disminuït. En dades recollides el 2021 pels Mossos d'Esquadra, la franja de 13 a 17 anys és la que més denúncies recull, seguida de la franja de 18 a 25. En tercer lloc es troba la franja dels 0 als 12 anys, que segons Garcés «a nivell d'estadística, ha augmentat exponencialment els últims anys». I en quart lloc la franja de 26 a 30 anys.

Fins al segon trimestre de 2021, el Departament d'Interior ha atès 6.533 víctimes de violència en la parella i 1.916 víctimes de violència en l'àmbit familiar. El Ministeri d'Interior, en un informe publicat al 2018, detalla que aproximadament el 40% dels delictes de violència sexual es produeixen a l'habitatge de la víctima i el 25% en espais oberts. Pel que fa a les víctimes, el 91% són dones.

Les denúncies a la policia són només una de les maneres que hi ha de comptabilitzar les víctimes de violència masclista, ja que les dones que pateixen violències masclistes poden adreçar-se també a serveis especialitzats com el SIE, Servei d'Intervenció Especialitzada en Violència Masclista, que des de l'inici de l'activitat a Manresa el febrer de 2020 fins al novembre del mateix any va atendre un total de 184 dones d'entre 35 i 50 anys majoritàriament. Des de fa 25 anys, Manresa també compta amb el Servei d'Informació i Atenció a la Dona (SIAD), organisme de l'Ajuntament encarregat de l'assessorament de les dones i detecció de violència masclista, que ha atès, fins al setembre de 2021, 217 dones, 34 de

les quals per violència masclista i n'ha derivat 54 més al SIE.

Covid

La pandèmia ha agreujat la situació de les dones que pateixen violència sistemàtica. «Durant els mesos de confinament hi va haver contenció per por de trobar-se desamparades», assegura Cruz. El SIE es va declarar servei essencial. Per tant, durant el confinament més estricte van poder obrir i es feien les primeres visites presencials. «Hi va haver molta feina, no per una gran quantitat de casos sinó per l'acompanyament gairebé setmanal de les dones», explica Herrero.

Pel que fa al confinament, «la pandèmia ha estat especialment dura per a les dones que conviuen amb els seus agressors», explica Cruz, que destaca que les víctimes «intenten sigui com sigui buscar recursos per trobar suport». Es fa un seguiment de les dones que viuen amb els seus agressors i durant el confinament aquest servei es va intensificar a través de WhatsApp, Telegram, correu electrònic o «com es pactés amb la víctima», des de serveis com SIE i SIAD o des de Mossos.

Garcés destaca que «els casos greus van arribar igualment», però explica que els casos en què «es normalitza la violència, es va allargar la convivència i el problema». L'augment de denúncies va arribar amb el desconfinament, «quan l'agressor perdia el control de la dona». Herro destaca la feina de divulgació per fer saber que «es podia sortir de casa per posar una denúncia» i campanyes com la que es va fer a les farmàcies. Va haver-hi un augment de trucades del 88% al telèfon d'atenció a la violència masclista de l'Institut Català de les Dones.

«En aquests moments també es veu la solidaritat de les persones», remarca Cruz, quan explica que veïns i veïnes que sospitaven d'algun cas de violència de gènere van trucar a la Policia Local durant els mesos de confinament.

Abús o violació?

Si ens centrem en la violència masclista més denunciada en els últims anys, gràcies a la valentia de tantes i tantes

dones que han fet públics casos de violacions que malauradament han patit, el debat sobre les violències sexuals no s'atura. No va ser fins al 2018 que es va revisar el Codi Penal espanyol, on ara es recull que tots els abusos sexuals seran considerats agressions sexuals. L'únic abús inherent en la violència masclista és l'abús de poder dels homes i les institucions que l'executen. Per a alguns, pot ser que el llenguatge no sigui tan important, però que aparegui abús en comptes d'agressió en una sentència judicial suposa una rebaixa substancial de les condemnes.

La nit del 26 d'octubre de 2016 es va cometre la violació en grup d'una noia de catorze anys per set homes d'entre 19 i 39 anys, un cas conegut com La Manada de Manresa. La sentència judicial condemnava cinc dels set homes per abús sexual i no per violació. Aquest fet va provocar reaccions a les xarxes i entre el col·lectiu feminista, que va organitzar concentracions amb consignes com 'No és abús, és violació'. La regidora Cruz reconeix que «arran del cas de La Manada es va comprovar que els protocols que hi havia no estaven prou definits en cas d'agressions sexuals i se'n va definir un de nou que s'ha aprovat recentment».

El Conveni del Consell d'Europa sobre Prevenció i Lluita Contra la Violència contra les Dones i la Violència Domèstica, conegut com a Conveni d'Istanbul, obliga als països signants a «penalitzar tot acte de caràcter sexual realitzat sense consentiment». Tot i això, només 11 dels 33 països consideren les relacions sexuals sense consentiment una violació, entre els quals no hi ha Espanya. Un fet destacable d'aquest text, és que a l'Article 3 recull que «el terme *dona* inclou les nenes menors de divuit anys», pel fet que, malauradament, l'edat no les exclou de la xacra que suposa la violència de gènere.

Aquest conveni destaca la violència domèstica d'entre el conjunt de violència contra les dones al preàmbul, on diu que «afecta les dones de manera desproporcionada». La violència domèstica s'entén en l'àmbit de la parella o exparella, i puntualitza, «hagin compartit o no

domicili». Per tal de protegir al màxim la situació de les dones, el Conveni d'Istanbul remarca que «s'aplicarà en temps de pau i en situació de conflicte armat» per protegir les dones de situacions com l'ús del seu cos al camp de batalla o els crims d'honor.

La Llei 17/2020 entén les agressions sexuals com «ús de la violència física i sexual contra les dones determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per demostrar poder i abusar-ne». Defineix assetjament sexual com «qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat i la llibertat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest». En aquesta llei, que modifica la 5/2008, s'inclou per primer cop la necessitat del consentiment de la dona, definit com «la voluntat expressa, emmarcada en la llibertat sexual i en la dignitat de la persona, que dona pas a l'exercici de pràctiques sexuals i l'avalua». A més, reconeix que «no hi ha consentiment si l'agressor crea unes condicions o s'aprofita d'un context que, directament o indirectament, imposin una

pràctica sexual sense comptar amb la voluntat de la dona».

Tractament de la violència

«Parlar és un primer pas», apunta la terapeuta Casanueva. La denúncia és necessària, ja sigui en l'àmbit privat explicant el cas a persones de confiança, en l'àmbit social exposant-lo a les xarxes o en l'àmbit judicial, amb una denúncia formal a la policia. «És una opció de cada persona no denunciar» assegura Garcés, cap d'atenció a la víctima de la regió policial central, però recomana posar la denúncia per poder protegir la víctima «contra un delictes d'indemnitat sexual» per tal que pugui ser perseguible d'ofici. Sobretot en casos, no necessàriament de violència física o sexual, però en què hi hagi amenaces o intimidació sistèmica, «tot i no viure junts, sense una ordre que impedeixi la comunicació, la víctima tampoc no pot tallar del tot la relació i això li impedeix avançar per sortir del cercle de la violència». Segons Garcés, cal posar la denuncia i «la policia i els òrgans judicials ja decidirem en funció de cada cas les mesures que prenem».

Pel que fa a les resolucions judicials,

són habituals les ordres d'allunyament. Es poden controlar de diverses maneres. En primer lloc, que la víctima avisi a la policia si l'agressor incompleix l'ordre. En segon lloc, a través del programa Atenpro, que es sol·licita a través de serveis socials i que, segons Garcés, «seria com un botó de pànic, per avisar de manera immediata Mossos». És personal i intransferible de la víctima, «ja sabem qui pitja el botó i on està». Es fa servir també per casos de violència sistèmica. A Manresa, 62 dones fan servir Atenpro. I finalment amb unes polseres que geolocalitzen tant víctima com agressor i fan saltar una alerta a la policia en cas que l'agressor incompleixi l'ordre per tal que es pugui actuar de manera ràpida sense necessitat que sigui la víctima la que faci un avís.

El primer document de protocol per a violències sexuals de Manresa ja està elaborat i actualment es troba en procés d'aprovació per part de tots els agents que formen part del circuit comarcal. El protocol de l'abordatge de violències masclistes a les festes populars i espais públics d'oci nocturn a publicat el 2020, obliga a les organitzacions i persones que gestionin l'esdeveniment a formar-se sobre violències sexistes en espais d'oci i

Comissaria dels Mossos d'Esquadra de Manresa

sobre l'aplicació del protocol. El circuit d'intervenció comença amb el Punt Lila o els Àngels de la Nit, seguits dels serveis sanitaris o personal d'entitats, i per últim els agents de seguretat. A més, es recull la pauta de què cal fer si la víctima de l'agressió vol o no posar la denúncia.

En casos d'agressions sexuals, Carmen Bergós, cap del Servei de Ginecologia i Obstètrica de la Fundació Althaia, explica el protocol dels serveis mèdics. Quan una dona arriba a Urgències, «és important que ho faci com més aviat millor, sense dutxar-se ni rentar la roba, per poder recollir proves». Es valora la dona de manera preferent i se la deriva al servei de ginecologia on l'atén una llevadora especialitzada, en un entorn reservat i tranquil. Bergós comenta que a la víctima se li administra medicació contra malalties infeccioses i anticoncepció d'emergència. A més, se li fa un seguiment posterior per part de la Unitat de Malalties Infeccioses d'Althaia i una llevadora de l'ASSIR, organisme d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva. Posteriorment se la pot derivar a competències policials, de serveis socials o unitats de psicologia, si la dona ho requereix.

El Servei d'Intervenció Especialitzada (SIE), explica Herrero, professional de Dones Amb Empenta, és un servei de recuperació de violència masclista que atén casos en què «s'ha detectat que les dones pateixen violència o se'n té la sospita». Les dones que arriben al SIE normalment hi van derivades d'altres serveis, però també hi poden accedir

per iniciativa pròpia. El servei es realitza amb «la dona al centre» i cap de les propostes que se li fan són d'obligat compliment, «si una dona diu que no està preparada per treballar, no es treballa, i ja es farà quan ella ho demani».

El procés al SIE comença amb una sessió d'acollida per conèixer la situació de la dona. A partir d'aquí es pacta amb ella quin programa necessita: el socioeducatiu, amb les treballadores i educadores socials; el jurídic, d'assessorament i acompanyament amb la jurista; el programa psicològic d'atenció sense límit; i la part infantojuvenil, en què es tracta amb els fills i filles de dones víctimes de violència o menors d'edat que han patit violència de forma directa, «sobretot amb noies joves», apunta Herrero. A més, el SIE compta amb un servei d'acompanyament familiar, on es fa un assessorament puntual, també a homes que tenen relació amb una dona en situació de violència.

Pel que fa als i les menors víctimes, el protocol del SIE té algunes variacions. «Depenent de l'edat, és necessari el consentiment dels pares o tutors legals». Herrero destaca que es treballa la vergonya o la por d'explicar el problema a casa i es desculpabilitza la víctima. «Hi ha famílies molt diverses i, si es creu que explicar-ho pot perjudicar la víctima encara més, treballem per gestionar-ho». Generalment la menor sempre troba suport en algun adult de confiança.

En relació als fills i filles de les víctimes, al SIE segueixen uns criteris depenent

del cas, Herrero en posa un exemple: «No té sentit atendre una criatura que viu en un ambient de violència i treballar la recuperació de la violència si encara no ha sortit d'aquest entorn, fet que pot comportar un patiment extra de responsabilitat que no és real».

Els SIAD (Serveis d'Informació i Atenció a la Dona) inicialment no estaven pensats per assumir la gestió de casos de violència masclista, sinó centrats en informació a la dona i tasques de sensibilització de la població. Però, «sobretot fora de l'àrea metropolitana, els SIAD s'han vist obligats a tractar aquests temes pel fet que eren l'òrgan més preparat», puntualitza Herrero. Aquesta tasca d'ajut i suport a les víctimes de violència es duu a terme al SIE, que des de febrer de 2020 actua a Manresa en col·laboració amb el d'Igualada, obert fa aproximadament deu anys i fins fa poc referent a la Catalunya Central.

A partir de la inauguració del SIE a la ciutat, tots els casos de violència s'hi deriven, amb l'excepció dels que ja estan des de fa anys gestionats des del SIAD, en què les dones, segons explica Herrero, «poden escollir, depenent del moment en que es troben de la recuperació, continuar amb el SIAD o passar al SIE». Un dels avantatges del SIE és la capacitat de fer un acompanyament integral, ja que són un total de deu professionals que treballen de manera interdisciplinària. En els casos en què s'ha dut a terme la derivació des del SIAD al SIE, s'ha treballat amb sessions conjuntes per garantir l'acompanyament en un espai segur per a les dones.

Les denúncies es poden produir per un cas greu que serveix com a detonant, per iniciativa pròpia de la víctima o derivades de serveis mèdics o d'atenció a la dona com SIAD o SIE. Garcés afegeix que «no és gaire habitual, però també ens trobem casos en què denuncia la família». En alguns casos, també pot fer la denúncia una institució o pot ser que una patrulla es trobi *in situ* amb l'agressió i porti la víctima a denunciar a comissaria. No hi ha límit de temps per posar la denúncia, «a nivell policial no hi ha cap problema», explica Garcés, que diu que hi ha casos de persones que

VIOLÈNCIA MASCLISTA ON DEMANAR AJUDA

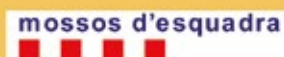

Telèfon d'emergències
24 h

601 001 122

WhatsApp Atenció Víctima
Mossos d'Esquadra
24 h

mossos.atenciovictimes@gencat.cat

Atenció Víctima
Mossos d'Esquadra
24 h

Comissaria

Qualsevol comissaria
recull la denúncia
24 h

900 900 120

Línia d'atenció contra
la violència masclista
Confidencial i gratuïta
(Institut Català de les Dones)
24 h

936 289 198

Muralla del Carme, 22-24, 1r 5a
sie.catalunya.central.manresa@gencat.cat

SIE (Servei d'Intervenció
Especialitzada) Manresa

938 752 310

Canal 6, 1r
siad@ajmanresa.cat

SIAD (Servei d'Informació
i Atenció a les Dones) Manresa

SAI (Servei d'Atenció
Integral LGTBI) Manresa

936 930 363

Serveis Socials
Consell Comarcal del Bages

938 787 398

CAP Bages
Soler i March, 6

ASSIR (Atenció a la salut
sexual i reproductiva)
Bages-Solsonès

la vergonya i «la manca de coneixement sobre el consentiment i el desig», segons Herrero, han propiciat que la gran majoria de violències masclistes no es denunciïn. En els últims anys, però cada cop més dones exposen els seus casos. Garcés destaca que un dels motius, deixant de banda la gravetat dels fets, és per «no voler que aquella persona torni a agredir o a fer el mateix a una altra». El fet de denunciar un cas de violència de gènere també facilita que els serveis assistencials puguin facilitar una sèrie d'ajuts i recursos dedicats específicament a víctimes i els seus fills i filles.

Sensibilitat i sensibilització

La sensibilitat envers les violències masclistes cada cop és més gran, sobretot per part de dones. Malauradament, encara hi ha una part de la societat que defuig el problema del masclisme. Segons el Baròmetre de Joventut i Gènere 2021 de la FAD, un de cada cinc homes joves o adolescents consideren que la «violència de gènere no existeix i és només un invent ideològic». La regidora Cruz assegura que «no hi ha hagut mai la sensibilitat que hi ha ara amb la violència masclista i això és un fet que cal destacar, però és molt més evident encara en dones que en homes i cal treballar-ho».

És important que no es normalitzi la situació de desigualtat, posar el focus en l'agressor i no tant en la víctima. Donar visibilitat als micromasclismes és clau per tal que, com diu Cruz, «les persones siguin conscients de la violència que estan exercint i puguin deixar de fer-ho».

En aquesta línia, la tasca del SIAD és clau. A banda d'assessorament, també ofereix un ampli ventall de recursos o serveis que poden necessitar les dones en la vida quotidiana, com trobar feina o garantir un alimentació bàsica per a elles i les seves famílies. A través del SIAD, que actua com a «braç executor de moltes de les polítiques que es fan des de l'Ajuntament», segons Cruz, s'aborda la sensibilització comunitària de les violències masclistes a través de formacions i campanyes com SIAD als Barris, per crear una xarxa de suport als comerços i Dona i Salut, per conscienciar sobre l'exclusió de les dones dels estudis

en la infantesa van patir abusos i ho denuncien quan ja són majors d'edat. Garcés puntualitza que «a nivell judicial, cal tenir en compte les prescripcions dels delictes». En aquest punt, a nivell policial, l'acompanyament és el mateix en una denúncia immediata dels fets com en una de fa trenta anys. Des del moment de la denúncia, la víctima té dret a un advocat d'ofici especialitzat i se li fa un seguiment durant tot el temps que pugui durar la mesura aplicada pel jutge; «això pot durar uns dos o tres

anys». S'acorda com contactar amb la víctima i «també la temporalitat». A més, a través de l'oficina d'atenció a les víctimes del delictes de justícia es fa un seguiment de l'agressor per informar i/o protegir la víctima un cop aplicada la resolució judicial, per exemple en casos de sortida de la presó.

Els motius per no denunciar són diversos, Garcés alerta que «hi ha casos de víctimes que infravaloren el risc que corren». El sentiment de culpabilitat,

sobre salut. A més d'*Estima la Nit*, contra les violències en espais d'oci nocturn.

El col·lectiu Acció Lila considera que «construir un món diferent és una urgència» i treballa en la sensibilització de les violències masclistes a través de campanyes «amb l'objectiu de posar la problemàtica sobre la taula i en última instància reduir-la i eliminar-la». Alguns exemples són *Les nostres regles*, per «visibilitzar i desestigmatitzar la menstruació, i *No ens deixen*, per denunciar la manca d'avortaments quirúrgics a la Catalunya Central. La campanya *Ni a tu ni a ningú*, presentada a principi del mes d'octubre, «busca sensibilitzar sobre la violència masclista i donar eines per combatre-la», com per exemple un test a través d'Instagram sobre què fer en situacions d'assetjament o agressió. Paral·lelament a les campanyes, Acció Lila organitza actes com xerrades, tallers i tertúlies, entre d'altres.

La sensibilització i les campanyes que s'han fet i que se segueixen fent promouen un augment de coneixement sobre la violència masclista. Herrero considera que «no és que hi hagi més casos, probablement hi ha els mateixos, però ara en parlem i això és molt positiu».

El Nord de la Dona és una entitat situada al barri de la Balconada a Manresa, dedicada a impartir tallers per *empoderar* la dona, donar eines i crear un espai segur per expressar-se i sessions de teràpia per a gestió emocional. Casanueva remarca que «és enriquidor veure com un grup de dones comparteixen experiències i s'alliberen d'un pes». Posa èmfasi en la necessitat d'empoderar-se perquè «com més seguretat en una mateixa i més autoestima es té, els propis valors canvien».

La Delegació del Govern d'Espanya contra la Violència de Gènere recorda que en la segona Conferència Mundial

sobre la Condició Jurídica i Social de la Dona ja s'establia la violència cap a les dones com «el crim més silenciats del món». No és estrany, en una societat patriarcal on s'infantiliza i es tracta les dones com a éssers inferiors, destinades a servir els homes, com ja apuntava Mary Wallstonecraft en el seu llibre *Vindication de los derechos de la mujer*, el 1792, amb frases com «Eduqueu les dones com als homes. Aquest és l'objectiu que jo proposo. No desitjo que tinguin poder sobre ells, sinó sobre elles mateixes».

En l'educació és on recau la responsabilitat d'una societat feminista. Casanueva defensa que «on s'ha d'entrar és a la base, a les escoles, per normalitzar-ho» i proposa «transportar a l'aula el debat sobre les desigualtats del dia a dia». Cruz destaca la importància de l'educació sexoafectiva «des de primeres edats i durant tota la vida» per «conèixer els cossos, marcar límits i evitar les relacions abusives». A més, es lamenta que «no hi ha referents femenins» i els masculins, malauradament, es basen en tòpics com «ser agressius i durs». Aquest fet propicia la submissió femenina, la sensació de vulnerabilitat i indefensió

de les dones, que segons Cruz «també aprenem, per això cal la coeducació». Herrero posa l'accent en la tasca de «continuar amb els tallers a les escoles, però és necessari fer canvis més estructurals sobretot en la institució, aplicats a tots els àmbits de manera transversal».

Herrero puntualitza que «per eliminar les violències masclistes hi ha de ser tota la ciutadania, no només les dones». Acció Lila considera que «cal trencar amb la impunitat dels agressors» i convida a reflexionar sobre com abordar la problemàtica. L'educació des de les primeres edats a través de la coeducació, amb referents positius i diversos, és la base per a una societat feminista amb mirada crítica. L'empoderament femení és necessari per incloure les dones de manera transversal en els diferents àmbits de la societat. Com afirma l'escriptora i diputada Jenn Díaz, «si ets dona, no importa el camí que triïs: dins el patriarcat, l'has cagat segur». I és que les dones es jutgen a elles mateixes i s'exigeixen uns màxims inassolibles propiciats pel masclisme. El masclisme es pateix cada dia i cal molt més que el 25N per acabar amb la violència contra les dones.

Venda de detergents a granel
- fets amb tensioactius d'origen vegetal
- altament biodegradables (98%)
- respectuosos amb la pell

Sabons i xampús sòlids
Utensilis orgànics per la llar

C. Vilanova 16
Manresa

1r ANIVERSARI

elCasino
CENTRE CULTURAL
SALA D'EXPOSICIONS

Ajuntament
de Manresa

PROGRAMACIÓ

Dimecres 3 de novembre a les 19 h

L'ALIANÇA DELS APRENENTS

A càrrec de Marina Garcés, filòsofa

Espai Plana de l'Om

Divendres 5 de novembre a les 19 h

LLEGIR, ESTUDIAR, PENSAR

A càrrec de Joan-Carles Mèlich, doctor en filosofia i lletres per la Universitat Autònoma de Barcelona, on exerceix de professor titular de Filosofia de l'Educació

Espai Plana de l'Om

Dimecres 10 de novembre a les 19 h

PER A L'EDUCACIÓ, PER A LA TOLERÀNCIA EN UN ESPAI EDUCATIU PLURILINGÜE I PLURICULTURAL

A càrrec de Marlène Lebrun, doctora en educació i professora agregada en lletres

Espai Plana de l'Om

Dijous 11 de novembre a les 19 h

EDUCAR PER PENSAR. ALLÒ CENTRAL ÉS EL VOCABULARI I ELS CONTINGUTS

A càrrec d'Inger Enkvist, catedràtica emèrita de literatura de llengua espanyola a la Universitat de Lund, Suècia. Autora de nombrosos llibres sobre educació

Espai Plana de l'Om

Divendres 12 de novembre a les 19 h

APRENDRE AMB L'ESPAI. DIÀLEGS ENTRE LA INFÀNCIA I L'ARQUITECTURA

A càrrec de Mariona Genís Vinyals, doctora arquitecta. Fa recerca en l'àmbit de l'espai educatiu

Espai Plana de l'Om

Dimecres 17 de novembre a les 19 h

UNA DEFENSA DE L'AUTODIDACTA

A càrrec de Santiago Alba Rico, filòsof i escriptor i David Fernández, periodista i activista social

Espai Plana de l'Om

Dijous 18 de novembre a les 19 h

L'ART PER APRENDRE

Com implicar una mirada artística als processos d'aprenentatge Amb Dimas Fàbregas Gomis, mestre especialista d'educació artística, apassionat pels processos de transformació educativa

Espai Plana de l'Om

Divendres 19 de novembre a les 19 h

CONNECTAR AMB EL PASSAT PER ATERRAR A L'EDUCACIÓ DEL PRESENT

A càrrec de Francina Martí Cartes, professora d'educació secundària i presidenta de l'Associació de Mestres Rosa Sensat

Sala d'actes Institut Lluís de Peguera

Dimarts 23 de novembre a les 19 h

Taula rodona QUÈ ÉS EDUCAR AVUI? COM I A QUI EDUCAR?

A càrrec de Jaume Carbonell Sebarroja, pedagog, periodista i sociòleg, Mònica Nadal, directora de recerca de la Fundació Jaume Bofill i Andreu Navarra, escriptor, historiador i professor. Estarà conduïda per Mercè García, professora de filosofia de la Catalunya Central i vicepresidenta de la Societat Catalana de Filosofia

Espai Plana de l'Om

Dimecres 24 de novembre a les 19 h

Pessics de vida CONVERSA AMB GABRIELA SERRA FREDIANI, MESTRA, DONA, POLÍTICA

Entrevistada per Estefania Escolà i Rodil, periodista

Espai Plana de l'Om

Dijous 25 de novembre a les 19 h

QUÈ VOL DIR "PENSAR"? UNA VISIÓ DES DE LA NEUROCIÈNCIA EDUCATIVA

A càrrec de David Bueno, doctor en Biologia, director de la Càtedra de Neuroeducació UB-EDU1st i professor i investigador a la Secció de Genètica Biomèdica, Evolutiva i del Desenvolupament a la Universitat de Barcelona

Espai Plana de l'Om

COSMOGRAF 2021

Organitza i coordina:

elCasino

Ajuntament
de Manresa

Organitza:

PROFESSORAT
FILOSOFIA
CATALUNYA CENTRAL

Col·legi
de Periodistes
de Catalunya
CATALUNYA CENTRAL

CERCLE
ARTÍSTIC

Col·labora:

Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya
Denominació de Barcelona
Denominació del Baix i Berguà

Amb el suport de:

Diputació
de Barcelona

www.manresa.cat/cosmograt

Adrià Martí Des d'Hongria

«Aquest país cobreix les seves necessitats bàsiques, però mira amb recel tot allò que ve de fora»

eràclit va dir que l'únic constant a la vida era el canvi, i si bé a alguns us resultarà familiar la meua cara en un article pretèrit al **Pou** parlant des de Suècia, aquest cop, amics lectors, ho faig des de Debrecen, una ciutat de prop de 200.000

habitants, situada al nord-est d'Hongria. Debrecen ciutat és la segona del país en nombre d'habitants i una de les alternatives hongareses per al desenvolupament econòmic i social del país, després d'anys de centralisme de la capital, Budapest. És aquí on visc i treballo de preparador físic de bàsquet, la mateixa feina que desenvolupava a Suècia, però actualment dins de l'estructura del Debreceni Egyetemi Atlétikai Club (DEAC), club que té el suport de la Universitat de Debrecen, que atreu cada any milers d'estudiants d'arreu del país i del món, especialment de països hindús i asiàtics, per estudiar medicina. Aquest club, a part de la universitat de la ciutat, també rep el suport del govern central, fet que permet que sigui un club gran i professional, amb equips de bàsquet, futbol, tennis, handbol i hoquei gel, amb els respectius planters i jugant tots a les primeres divisions del país.

La il·lusió de formar part d'una estructura com aquesta, juntament amb les crítiques positives que vaig sentir sobre el desenvolupament de la ciutat de Debrecen, les zones boscoses que l'envoltaven i l'existència de vols directes amb Barcelona, –encara inoperatius per culpa de la crisi del coronavirus–, van ser els motius que em van portar a Hongria. Tot i que no m'agrada ser taxatiu a l'hora de valorar com són els hongaresos i com és el país, les primeres impressions després d'un any i mig vivint aquí, és que és un país tradicional, amb forts valors per la feina, la família, la religió i els costums. El govern conservador de Viktor Orbán fa que la majoria de gent es senti molt patriota i que vulgui formar part d'aquest país, un país que cobreix pràcticament totes les seves necessitats bàsiques, però mira amb recel tot allò i tot aquell que ve de fora. És per això, i desconec si n'és la causa o la conseqüència, que Hongria és un dels països europeus amb un percentatge més baix d'angloparlants, i aquest fet, juntament amb un idioma propi considerat un

Adrià Martí davant de l'església reformista, a la plaça major de Debrecen

dels més complicats d'aprendre, ha fet que hagi hagut de desenvolupar una habilitat especial per al llenguatge corporal i un ús elevat de traductors simultanis.

Malgrat aquest inconvenient, i un cop superat el primer mig any amb diversos entrebancs a nivell burocràtic, sumat a la crisi sanitària, sembla que la segona temporada comença amb plenitud, gràcies a la vacunació massiva i a un procés d'adaptació llarg però ferm. Arriben, per fi, els primers partits de lliga i amb ells, l'esperança de poder seguir gaudint de l'experiència hongaresa en la seva totalitat, amb públic als pavellons, gent als carrers i vols sense restriccions, fins que la constància d'Heràclit em faci tornar a fer les maletes altra vegada.

Adrià Martí i Peiró treballa de preparador físic de bàsquet a Debrecen (Hongria)

ca non ge

RESTAURANT

NOVA
PROPOSTA
GASTRONÒMICA

RESERVES
938 725 658
canonge.cat

VEU-NOUS!

Passatge Canonge Montanyà, 2 - Manresa

POSSIBLEMENT EL MILLOR INTERNET DEL MÓN

 internet
 fix
 mòbil
 televisió
 futbol

www.fibracat.cat 1711

**CONSORCI PER A LA
NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA**
CNLL MONTSERRAT

**CENTRE DE NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA MONTSERRAT**
SLC Manresa – SCC Bages · Passeig de Pere III, 68
Tel. 93 872 17 07 · manresa@cpnl.cat
www.facebook.com/SLCdeManresa

Aprendre català, ara i aquí

Per tal de facilitar l'aprenentatge i l'ús de la llengua catalana, el CPNL engega un nou període d'inscripcions de cursos de català: 146 punts d'atenció i 22 centres per tot Catalunya.

L'aprenentatge dels cursos generals es fa en les modalitats presencial, en línia i combinada. Els certificats són oficials dins del Marc Europeu Comú de Referència (MECR).

Inscripció al portal: www.cpnl.cat/inscripcio.

Telèfons de suport: 93 872 17 07 / 673 006 264.

Calendari d'inscripcions:

Del 2/11/2021 al 10/12/2021: sol·licitud de prova de nivell www.cpnl.cat/nivell

El 17/12/2021: inscripció de l'alumnat de l'any 2021.

El 20/12/2021 i el 21/12/2021: inscripció de l'alumnat nou.

Del 17/12/2021 al 21/12/2021: inscripció assistida a l'alumnat que ho sol·licita amb cita prèvia.

MARCS MIRALLS OBRA GRÀFICA

PINTURES LAMINATS DECORACIÓ

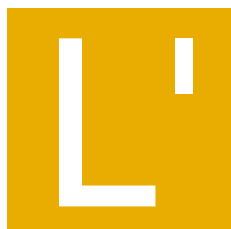

Fax. 93 872 85 93 eltallerscp@gmail.com

Mel. 13 - 08241 MANRESA. Tel. 93 872 65 58

Els cotxes d'hidrogen són l'alternativa definitiva?

Josep M. Macià Roldan,
gerent i secretari tècnic del Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa

hidrogen és net, invisible, inodor, inòcul i menys pesat que l'aire. A més, ben gestionat és totalment segur i suposa el 70% de la matèria del nostre Univers. Com a font de combustible és entre dues i tres vegades més eficient que els actuals motors

de combustió i no emet CO₂, ni cap altre gas contaminant (òxids nitrosos, monòxid de carboni, restes d'hidrocarburs, benzopirens, òxids de sofre, òxids de nitrogen...).

Per altra banda, la base mecànica d'un cotxe d'hidrogen és la mateixa que la d'un elèctric pur (EV), la diferència és que mentre els elèctrics obtenen l'electricitat de manera convencional –d'un endoll i l'emmagatzemen en una bateria–, els d'hidrogen recarreguen la bateria mitjançant una pila de combustible, coneguda com a pila d'hidrogen. Com funciona? A grans trets, la pila està formada per un *ànode*, pol negatiu, un *cànode*, pol positiu, un *electròlit*, que facilitarà el pas dels ions carregats i bloquejarà els electrons, i un *catalitzador*, que és un material que facilita la reacció que tindrà lloc. L'hidrogen pressuritzat provinent del dipòsit del cotxe entra a la pila per la part de l'ànode i pel cànode entra l'oxigen present a l'aire. Es produeix aleshores una reacció química que genera corrent elèctric cap a la bateria del cotxe i aigua, o vapor d'aigua, sobrant cap al tub d'escapament.

Molt bé, però d'on traiem l'hidrogen per alimentar els dipòsits dels cotxes? No el trobem sol i cal un procés, anomenat *electròlisi*, on passem un elevat corrent elèctric per l'aigua i aconseguim separar-lo. Quan l'electricitat que utilitzem per fer-ho prové de fonts renovables: eòlica, hidràulica, fotovoltaica... parlem d'hidrogen verd, i es converteix en un combustible encara més net. A Espanya, la planta més gran que produeix hidrogen és a Puertollano. Amb una planta solar fotovoltaica de 100 MW extreu 360 kg d'hidrogen verd cada hora.

Una altre avantatge és que aquests motors no tenen parts mòbils com les que pot tenir un motor de combustió convencional. Però coneixeu algun cotxe que ja funcioni amb

hidrogen? Us sona l'Hyundai Nexo o el Toyota Mirai? I el Virante? (primer cotxe català d'hidrogen, fabricat a Catalunya per Tecnovelero). Heu vist alguna hidrolinera? No, oi? Doncs és que també hi ha desavantatges en el cotxe d'hidrogen i li costa despuntar. El preu per produir aquest hidrogen és encara bastant alt, ja que la quantitat d'electricitat que necessitem és important, avui està al voltant dels 10 euros/kg (els cotxes esmentats, tenen un consum aproximat de 0,9 kg/100 km). L'hidrogen és inflamable i necessitarà unes instal·lacions i mesures preventives addicionals. I és difícil d'emmagatzemar i transportar, perquè és molt volàtil (penseu que 170 litres de H₂ pesen només 4 Kg).

Així doncs, malgrat que els impediments tècnics estan tots superats, som on el peix es mossega la cua. Si no hi ha oferta de vehicles (encara són força més cars que els convencionals) i hidrolineres, no hi haurà massa crítica de consumidors i només amb els clars avantatges mediambientals no n'hi ha prou per impulsar-ne l'expansió definitiva. Caldrà doncs una aposta forta i coordinada dels governs, fabricants, energètiques i administració, si es vol aconseguir, de debò, que la mobilitat faci un salt definitiu cap a una sostenibilitat que necessitem més que mai.

Menjar xocolata no és pecat

Blanca Soler

Diu en que és sentir «xocolata» i salivar. Que si xocolata a la tassa, xocolata de cobertura, xocolata desfeta, xocolata a la pedra, xocolata amb llet, xocolata blanca i xocolata negra. La xocolata és aquella textura dolça que ens permetem a qualsevol hora del dia, sigui a mig matí, després de dinar, a mitja tarda o al vespre.

No totes les xocolates que trobem al mercat són de bona qualitat. Hi ha xocolates en què l'ingredient principal és el sucre quan hauria de ser-ne el cacau. No oblidem que la xocolata es va originar a Mèxic, el 1500 aC, ja que els olmeques eren grans consumidors de cacau. Anys més tard, aquest fruit va arribar a Europa en forma de beguda i, a causa del seu preu elevat, era signe de distinció i elegància. No

va ser fins al 1867 quan es va començar a experimentar la barreja del cacau i la llet, i finalment, el 1875, van sortir les primeres rajoles de xocolata amb llet.

Malgrat que la xocolata amb llet sigui la més consumida, no ens aporta tots els beneficis que ens proporciona la xocolata negra. A partir d'un 70% de cacau, es pot considerar xocolata negra. Aquesta conté antioxidants i prevé la

«La xocolata amb llet no ens aporta els beneficis de la xocolata negra»

hipertensió arterial. A més, també és estimulante, ja que conté teobromina i cafeïna en petites quantitats. També val a dir que la xocolata conté endorfines; per això l'associem al plaer. Sovint necessitem aquell trosset de xocolata després de dinar perquè ens desvetlla o després

de sopar perquè l'associem al premi merescut després de jornada laboral.

Com que és un dels dolços més desitjats, l'hem de consumir de bona qualitat i buscar una xocolata negra en què l'ingredient principal sigui el cacau i contingui el mínim sucre possible. Al principi, no ens agradarà perquè tenim el paladar acostumat a una explosió de sucre quan ingerim una presa de xocolata, però només cal reeducar-lo amb matèria de qualitat.

Per tant, no cal que amaguem la xocolata al fons de l'armari perquè ningú no ens la trobi, o que ens resistim a menjar-ne o a comprar-ne. Aquí al Bages hi ha obradors que elaboren la seva pròpia xocolata negra com Artium (Artés), Molí d'Oli Roch del Bages (Sant Fruitós de Bages) o Enric Rovira (Castellbell i el Vilar). I si anem una mica més enllà, a les comarques de Ponent trobem Agramunt, on hi ha experts xocolaters i torronaires.

El turó de Boixadors

Josep M. Mata-Perelló / Josep Girabal Guitart
(Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central)

Molt visible des de diferents indrets meridionals de la Catalunya Central, es troba situat a l'actual comarca d'Anoia; tot i que en realitat s'ubica a l'Alta Segarra, a la part més septentrional del terme municipal de Sant Pere Sallavinera. És molt proper

als termes bagencs de Sant Mateu de Bages (Castelltallat) i d'Aguilar de Segarra. Aquest darrer forma part també de la Segarra històrica i en concret de l'Alta Segarra com el propi turó de Boixadors, que ocupa una posició molt enlairada i es situa lleugerament al Sud de la serra de Castelltallat, de la qual geològicament forma part. Una de les característiques fonamentals de la serra és la de trobar-se associada a un important accident tectònic que recorre quasi amb una direcció E-W les comarques del Bages i de l'Alta Segarra. Es tracta del denominat Anticlinal de Súria-Serra de Castelltallat i el turó de Boixadors forma part del seu flanc meridional.

Geològicament, es troba plenament situat a la Depressió Geològica de l'Ebre, tot i que s'ubica als sectors replegats d'aquesta depressió, just per on els materials es troben afectats per una sèrie de convulsions de direcció E-W. Aquest replegament, d'origen pirinenc, no és aliè a la presència de materials salins, molt plàstics al nucli de la serra. En efecte, aquests materials es troben en profunditat a la serra de Castelltallat i també al turó de Boixadors, situat al flanc meridional de l'Anticlinal de Súria-Castelltallat. Hi afluïren

Nom del paratge: Turó de Boixadors. **Situació geogràfica:** L'indret forma part del terme de Sant Pere Sallavinera. **Situació geològica:** Forma part de la Depressió Geològica de l'Ebre (o Conca Geològica de l'Ebre). Dintre d'aquesta es situa a la zona reblerta amb sediments d'origen marí. Aquests sediments van omplir aquesta conca quan era un mar obert. **Importància geològica:** Es tracta d'un indret força interessant del nostre patrimoni geològic, de la nostra geodiversitat, tant directament com indirectament. Per una banda és un espai immillorable per estudiar i veure l'anticlinal abans esmentat, ja que es troba sobre el mateix. Per d'altra banda, indirectament, ja que és un lloc immillorable per fer observacions geològiques a distància, mirant sempre cap al Sud, des dels relleus de Montserrat fins als del Montcau i de la serra de l'Obac. Fins i tot del Montseny. **Materials geològics:** Hi afluïren fonamentalment materials del Cenozoic (de l'anomenada sovint Era Terciària). En concret a la part alta afluïren materials carbonatats de l'Oligocè (d'uns 27 a 33 milions d'anys, pel cap baix). Per la part baixa, afluïren nivells de gresos i calcutites, de tonalitats roges i brunes, que cap a llevant són de la Formació Artés. **Edat de formació:** Els materials tenen una antiguitat d'uns 30 a 35 milions d'anys. La serra s'ha originat a les darreres convulsions del Plegament Alpí. **Curiositats:** Sobre el turó hi ha el castell de Boixadors, situat damunt les calcàries inclinades.

materials que pertanyen al Cenozoic (a la també denominada Era Terciària). En concret, que pertanyen en bona part a l'Oligocè, d'uns 27 a 33 milions d'anys d'antiguitat. Bàsicament, trobem a les parts més altes, nivells de calcàries i calcutites, que pertanyen en bona part a la denominada Formació Castelltallat, que cap a ponent es va estenent fins a la Llitera. Aquests materials carbonatats es troben als indrets més alts del turó, amb un clar cabussament cap al Sud. A la part baixa, prop del molí de Boixadors, afluïren nivells de gresos i calcutites. Cal dir que a part més alta del turó, hi ha el Castell de Boixadors, sobre els afloraments de les calcàries inclinades que hem esmentat abans. A més de la seva importància geològica, en situar-se sobre l'anticlinal, té també una clara importància paisatgística i és un privilegiat mirador de bona part de la depressió, però també dels relleus de Montserrat i de la serra de l'Obac, entre altres llocs.

Periodisme ambiental

Ignasi Cebrian

Recordo que el conegut periodista i escriptor Ryszard Kapuscinski (1932-2007) va deixar dit, en

alguna de les múltiples entrevistes que li van fer, que els seus escrits són la combinació de tres elements. He volgut aplicar o parafrasejar aquest tres elements al periodisme de temes ambientals.

El primer element és el viatge, el viatge com a exploració, com a vivència amb la gent del lloc. Viatge empàtic i participatiu d'emocions: maldecaps, il·lusions i esperances personals. El periodista dedicat a temes ambientals ha d'actuar d'aquesta manera, els problemes ambientals tenen un vessant científic, un de polític i un de social. El vessant social és aquell que ens fa veure la cara més humana del problema. No es tracta d'anar on hi ha la notícia, mirar i marxar. S'han d'escoltar opinions i percepcions diferents davant d'un mateix problema ambiental. Les opinions de científics, les opinions de polítics i, sobretot, les opinions de la gent afectada. Opinions que no deixen de tenir una primera capa de subjectivitat, la segona és la del periodista.

Segons Kapuscinski, el segon element a tenir en compte és llegir literatura sobre el subjecte, sobre el tema a tractar: llibres i articles (articles científics, si cal). Cal recórrer a moltes fonts per contrastar les informacions. Es tracta de reconstruir totes les percepcions que hi ha davant d'un fenomen ambiental. Per una banda, no totes les fonts tenen el mateix rigor i, per una altra, s'han de detectar els interessos que hi ha darrere cada escrit i presentar-los tots de la manera més neutra possible. Cal vigilar aquelles fonts informatives que neguen una realitat, malgrat o per sort ser complexa, carregada de moltes evidències argumentals i científiques.

Les imatges també poden formar part del discurs del periodisme ambiental.
Paisatge de tardor al Pirineu

I, finalment, el tercer element és la reflexió, la qual sorgeix del viatge i de la lectura. És el toc de subjectivitat. Aquí és quan fem les interpretacions subjectivament objectives i rigoroses. L'objectivitat i la subjectivitat entren en plena dialèctica. La informació ambiental esdevé una informació plural: el periodista dona aquells fragments de realitat que ajuden a entendre i interpretar certes incerteses provinents sovint dels experts; a interpretar i comprendre certes pors que poden venir de la població i a interpretar certes instrumentalitzacions de polítics o institucions. Per tant, el periodisme ambiental és molt més que informar sobre l'actualitat relacionada amb el medi ambient, sobretot dels impactes de l'activitat humana sobre el seu entorn, i molt més que despertar la consciència ecològica de la gent.

«Jordi Cussà va aconseguir desenganxar-se de la malaltia i va demostrar que no era un drogoaddicte que escrivia, sinó un autor que havia estat jonqui»

JAUME HUCH I CAMPRUBÍ

Jordi Sardans
Fotos: Francesc Rubí

Llicenciat en Filologia Catalana, editor, fotògraf, impressor i traductor, ha estat membre de La Farsa i de la revista *L'Erol*, de l'Àmbit de Recerques del Berguedà. Va col·laborar en el suplement *Idees de Regió7*, es va incorporar a Faig i va coordinar la revista *Faig Arts*. El desembre de 1986 va fundar el segell Edicions de L'Albí. Té un màster en relacions internacionals. Dins la Unesco, coordina la revista *Catalonia Culture*. És autor de la novel·la autobiogràfica *Els ulls de la Geganta Vella* i de llibres de poemes com *Queralt endins* o *Rere els vidres*, i ha publicat contes, novel·la i teatre de literatura infantil i juvenil, amb el pseudònim Mitus Stampa.

Professionalment, continues la tradició del pare i de l'avi, oi?
—Sí. El meu pare, Domènec Huch Casellas, va néixer a Berga el 1924 i es va incorporar de jove a la feina, a ca l'Huch, i

tota la vida va treballar d'impressor i de fotògraf. Aquest fet, el va permetre adaptar-se als nous canvis tecnològics, a partir dels anys vuitanta, i implantar les noves tècniques de preimpresió que exigia l'òfset. No va ser fàcil per a molts impressors tradicionals, tipògrafs de tota la vida, d'assumir els canvis. El pare va dur a terme una adaptació rà-

vida i eficaç, tot i que no sense esforços, a la nova era. Al laboratori fotogràfic va incorporar els nous equips de fotomecànica. Va excel·lir a l'hora de reproduir imatges per obtenir els fotòlits. Es va passar moltes hores tancat al laboratori, tant quan exercia de fotògraf com d'impressor. Va morir el 2009. El meu avi, Jaume Huch i Guixer també va ser poeta. Era el benjamí de catorze germans i de jove va fer l'aprenentatge a la impremta Torra de Manresa, després va treballar a La Formiga d'Or, de Barcelona, i a principis del segle XX va retornar a Berga on va fundar la impremta i la fotografia Huch. És un pioner de la fotografia i el primer que retrata amb llum elèctrica. Es conserven encara algunes de les primeres plaques de vidre de paisatge i reportatge, tot i que malauradament se n'han perdut moltes. A l'Arxiu del Berguedà conservem en paper unes 400 postals digitalitzades que va fer i que estan penjades a la Xarxa de Consulta Pública. M'agradaria poder editar un llibre de fotografies del meu avi.

Confinament

—El teu darrer llibre, *Queralt endins*, és fruit del confinament per la covid?

—Sí. Va ser tota una experiència. Anava escrivint un poema cada dia i després feia una fotografia, de manera que es va establir una certa relació de complicitat entre la imatge i el poema. El subtítol del llibre és *Poemes i fotografies del confinament*. L'interès per la fotografia també em ve per tradició familiar. En aquest cas, es tracta de fotografies captades al llarg del dia, amb el mòbil, sense cap mena de pretensió artística, sinó només de captar aquell moment. El llibre té dues parts: a la primera hi ha tots els dies del confinament, mentre la segona fa referència a la desescalada, quan vam començar a sortir, amb un canvi de to, una mica més esperançat, que formalment es concreta en sonets. L'epíleg és de Jordi Estrada, que ajuda a entendre la clau interpretativa del llibre. El confinament va suposar un cop molt fort i pot ser que ara, de cara l'hivern, ens trobem davant d'una possible rebrotada, tal com adverteixen alguns científics, malgrat que estiguem passant per una fase potser una mica massa optimista.

—Com valoren la publicació del primer llibre *Guillem de Berguedà i altres trobadors*?

—Molt positivament, perquè va ser el re-

sultat de molts anys de feina, per part del manresà Climent Forner, de mare berguedana, que va traduir del provençal al català tota l'obra de Guillem de Berguedà i d'altres trobadors: Huguet de Mataplana i Guillem Ramon de Gironella, amb pròleg de Martí de Riquer i l'assessorament de Joaquim Molas, professor de la Universitat de Barcelona. Va ser com una declaració d'intencions perquè donava peu a la creació de la col·lecció inacabada Escriptors del Berguedà.

—Per què hi ha en la teva obra la reivindicació constant del berguedà Ramon Vinyes?

—Em va interessar ja abans que Garcia Márquez, a *Cent anys de solitud*, el reivindicés com a savi català, com també fan d'altres escriptors colombians, però la realitat és que a Catalunya havia quedat molt en l'oblit. A partir del centenari del seu naixement (1982) i de la tesina, s'inicia un cert procés de recuperació de l'obra i la seva figura.

Berga i Manresa

—Quina és la teva relació amb la cultura berguedana i amb la manresana?

—Recordo que ja vaig participar en la fundació de *Regió7*, tot i que aleshores era molt jovenet, amb Jordi Puntas, Quirze Grifell i una colla d'amics una mica més grans que jo. M'hi vaig vincular molt aviat. Vaig conèixer Gonçal Mazcuñán, Xavier Domènech i Albert Macià. Hi havia una complicitat. Recordo que el primer número de la revista *L'Erol* la vam maquetar i es va fer la foto-composició a les oficines del diari, sobre el Puerto Rico. A partir del segon número, es va muntar a la impremta Huch perquè ja teníem més infraestructura a Berga. A principis dels anys vuitanta, en clau berguedana és molt important la fundació de la revista *L'Erol* i la creació de l'Àmbit de Recerques del Berguedà. Gairebé suposa un abans i un després, culturalment parlant. Abans, en l'àmbit

teatral hi havia hagut La Farsa, fundada el 1958, que va reivindicar obres de Vinyes, però per dur a terme treballs de recerca pluridisciplinària es necessitava la creació d'una entitat d'àmbit transversal, configurada amb diversos departaments, perquè tothom hi pogués encaixar. Les meves beceroles per poder fer articles al *Regió7* van ser els escrits a *L'Erol*... Van ser uns anys culturalment potents, en què estudiava a la facultat. Aleshores una figura important per mi va ser Climent Forner, a qui considero el meu pare literari. Ell em va animar a ser editor. El coneixia de la seva etapa a la rectoria de Navàs, quan hi anava a llegir versos i em va acollir molt bé des del primer moment.

—I quins són els orígens de la teva relació amb Manresa?

—És una relació familiar i afectiva des que era petit. Compartia amb els Villaplana l'amor i la passió per la fotografia. El meu avi Jaume, a més de treballar a la impremta Torra, estableix una gran amistat amb el fotògraf Villaplana, l'avi, que els dura tota la vida. El seu fill, Joan, i el meu pare van ser molt amics. De fet, el pare baixava a Manresa a casa de Joan Villaplana a la pujada del Castell per aprendre fotografia, quan ja tenien la botiga al Born. Va morir l'any passat amb 84 anys. Encara avui conservem una gran amistat amb la família Villaplana. Una germana del pare, Roser, es va casar amb el manresà Joan Bosch, industrial important de la carretera de Vic, emparentat amb un alcalde de Manresa del mateix cognom, que va acollir el tenor Marcos Redondo quan feia el servei militar a Manresa i després es va casar amb una filla. Personalment, vaig tenir una gran relació d'amistat amb Lluís Calderer, que estava casat amb la berguedana Roser Vilalta. Ell m'incorpora a Faig, tant a l'entitat Faig Cultura com a *Faig Arts*. Vaig ser coordinador editorial de la revista, on vaig tenir com a com-

panys de viatge Quim Noguero, Eudald Tomasa, Francesc Vilà, Antoni Daura i Jordi Bordas. Vam passar de *Faig* a *Faig Arts*, una revista de més gran format i interdisciplinària. L'amistat amb Calderer és fonamental. Gràcies a ell conec Jordi Estrada, que és un altre dels meus amics de fa anys. Es va eixamplant la nòmina d'amics manresans i acabo fent més vida cultural a Manresa que a Berga. Des de fa cinc anys tinc despatx de l'editorial al passeig de Pere III. També vaig estar vinculat al suplement *Idees* que feia Eudald Tomasa a *Regió7*, on em retrobo amb els amics de *Faig*, a més de Josep M Solà de Calaf o Josep M. Aloy, amb qui ja compartia projectes en l'àmbit de la literatura infantil i juvenil. Un altre gran referent, ineludible, amb qui conservo una gran amistat és Josep Tomàs Cabot, a qui vaig conèixer de la mà de Climent Forner. Com a novel·lista li vaig publicar *Deu*

centrals. I hem editat *Dies de roses i vi*, amb relats individuals com a homenatge a les varietats del món del vi, dins del col·lectiu Lola Palau, una picada d'ullet a Alexandre de Riquer, gran artista modernista calafi, casat amb Dolors Palau.

Jordi Cussà

—Quina ha estat la teva vinculació amb el món del teatre?

—He estat vinculat de tota la vida amb el món teatral. Vaig començar a fer-ne de molt jove amb els *Pastorets* de Berga, de Serafi Pitarra. Em vaig incorporar a l'Agrupació teatral La Farsa i després vaig fundar un grup de teatre, Anònim Teatre, amb d'altres amics de Berga, entre els quals, Jordi Cussà, amic de joventut, mort recentment, a qui vaig reivindicar com a autor i li vaig publicar set títols: novel·la, una obra de teatre i dos volums de contes. Considero que ha estat

«Hi ha encara molts prejudicis que fan que tot allò que es generi a comarques no tingui el reconeixement que es mereix»

visites al company absent, que inicia una relació d'autor-editor i d'amistat, fins a editar-li darrerament la seva narrativa catalana completa.

—Què remarcaries de la teva obra?

—La meua feina d'editor ha condicionat en certa mesura la d'escriptor. Tot el que m'ha exigint dedicar-me professionalment al món editorial m'ha robat el temps i l'energia necessària per poder dedicar-me més a la meua obra. Arrossegant certa frustració perquè tinc molta obra al calaix, amb molts projectes encetats i idees que no he pogut desenvolupar. Em sacrifico molt pels altres per defensar la seva obra, però em perjudica el vessant més creatiu com a autor. Tinc una petita trajectòria com a autor de literatura infantil, on he publicat diversos contes, novel·la i teatre amb el pseudònim Mitus Stampa. També he editat uns *Pastorets* infantils. Com a Jaume Huch sobretot he editat poesia i la novel·la autobiogràfica *Els ulls de la Geganta Vella*, dins la col·lecció *L'infern de l'americana* (és a dir, l'interior de la butxaca, un nom que s'ha anat perdent). Com a poeta, *Rere els vidres*, *Tentinejant*, *Patumejant*, *Queralts endins* i a punt de publicar: *Alopes invisibles*, un diàleg amb els poetes de la Primera Guerra Mundial. També he participat en els reculls *De tot cor i Tot és possible*, amb el col·lectiu de narradors

un autor poc reivindicat fins ara i molt etiquetat. A la novel·la *Cavalls salvatges* (2000) marca un abans i un després: és un llibre brutal per la seva valentia i sinceritat. És colpidor i en certa manera reconstrueix les experiències que va viure i patir. Va estar deu anys atrapat. Algú el va considerar un autor maleït, que venia del món de la droga, però va demostrar sobradament que durant un període de la seva vida va tenir aquella malaltia, de la qual va aconseguir desenganxar-se'n, i va demostrar que no era un drogoaddicte que escrivia, sinó un autor que havia estat jonqui. Tenia un estil únic que li donava una identitat pròpia. M'agraden molt els seus relats: *Contes d'onada i de tornada*, el trobo extraordinari, *A reveure Espanya*, *El noi de Sarajevo*... Retornant al teatre, hi vaig fer sovint d'actor, però també vaig estudiar la part més teòrica, gràcies a la figura de Ramon Vinyes, que sobretot era autor teatral, i també vaig decidir fer els cursos de postgrau a la Universitat Autònoma sobre teoria i crítica del teatre.

—Com és que decidissis fer un màster en relacions internacionals?

—Sobretot m'interessava la cooperació internacional des d'un punt de vista cultural. El màster servia per fer carrera diplomàtica a l'Estat espanyol, cosa que evidentment no m'interessava i consistia

a estudiar tot un temari d'oposicions a la carrera. Una altra cosa hauria estat que Catalunya fos un estat, aleshores molt probablement m'hauria plantejat de fer-la si hagués pogut ser un diplomàtic català. Com que no era possible, em vaig especialitzar en cooperació internacional vinculada al món de la cultura. Vaig estudiar, en el marc de les Nacions Unides, la institució de la Unesco, dedicada a l'educació i la cultura. Aquest estudi sobre la Unesco em va permetre conèixer i treballar el centre Unesco de Catalunya, que en aquella època dirigia des de Barcelona Fèlix Martí, un diplomàtic sense estat, que en el seu llibre de memòries explica molt bé tot el que va ser la vida internacional catalana d'aquells anys. Vaig estar a París en algunes ocasions i em vaig incorporar en el departament de publicacions de la Unesco, fet que em va permetre coordinar les publicacions catalanes del centre. Entre les revistes destacava *Catalonia Culture*, que coordinava. Estava feta per donar a conèixer la cultura catalana a l'estranger, de manera que s'editava en diversos idiomes.

Columna

—Quina valoració fas del conveni editorial amb Columna, de finals del segle XX?

—Molt positiu, però va acabar amb un sotrac. Va ser un conveni de col·laboració al 50% entre Columna i L'Albí, ja que els va interessar el projecte de la meua editorial i durant sis anys els meus llibres van sortir coeditats amb el doble segell. La col·laboració es va acabar amb la compra de Columna per part de Planeta, quan aquesta editorial decideix irrompre en el món editorial català i compra l'editorial mitjana independent més important i amb més musculatura dels anys noranta a Catalunya. S'emportava els best-sellers més importants en català, que venien més de cent mil exemplars, des de *Mossèn Tronxo* fins a *Amorrada al piló*, amb autors com Ferran Torrent, Isabel Clara Simó o Maria de la Pau Janer. Va ser una editorial molt llaunera, la que Planeta va voler comprar. Aquesta operació em va deixar al marge, ja que a Planeta no l'interessava incorporar un segell petit ni a mi ser editor de Planeta. Així que l'any 1999 retorno als orígens i em torna a tocar reflotar l'editorial de manera totalment independent.

—Com va anar la teua etapa de traductor a París?

—Va ser una feina més per poder tirar endavant. Vaig rebre algunes feines de Proa i Edicions 62, que em van encarregar la traducció de novel·les d'autors francesos al català. En vaig traduir tres, que van ser editades. Després també vaig traduir contes i relats més curts de l'anglès, que s'havien publicat a *Idees* i posteriorment els vaig editar en forma de llibre. Considero que la faceta de traductor és important per a un escriptor, perquè estàs treballant amb la llengua i et dona múscul, flexibilitat i ofici.

—Què et sembla l'actuació dels mitjans de comunicació barcelonins en relació a les publicacions locals i comarcals?

—Hi ha encara molts prejudicis en aquest país, que fan que tot allò que es generi a comarques no tingui el re-

coneixement que es mereix. Només des de la Catalunya Central, o des de Manresa i el Bages, hi ha tot un reguitzell d'autors importants que haurien de tenir un reconeixement nacional molt més gran. Per exemple, Lluís Calderer, Josep Tomàs Cabot o Jordi Estrada. Des del cap i casal i dels mitjans de comunicació nacionals, el que es genera fora de l'àmbit barceloní pot ser etiquetat com a producte més comarcal, connotat pejorativament i relegat com a proposta de segona categoria. És una qüestió important que he hagut de debatre sempre. Com a país tenim una feineda molt important per intentar treballar més la idea de Catalunya ciutat, des del punt de vista territorial, de les infraestructures i de les vies de comunicació, enfront del centralisme barceloní. Però també

des d'un punt de vista cultural. Si volem esdevenir un estat, ens ho hem de creure nosaltres mateixos i començar a preparar-nos des d'un punt de vista cultural. El que es fa fora de Barcelona no són subproductes, sinó que formen part de la nostra cultura nacional.

—En record de l'1 d'Octubre vas editar *La terra sagna*. Com t'ho vas fer?

—Vaig tenir l'atreviment de demanar a un centenar llarg de poetes si en volien escriure un sobre l'1 d'octubre de 2017. Fruit d'això vam recollir 106 poemes per la llibertat. Me l'estimo molt perquè hi ha una nòmina de poetes impressionant. Vaig tenir una feineda terrible per poder-los aplegar tots. En vam fer diverses presentacions, entre elles a Barcelona i Manresa.

el perfil

Jaume Huch i Camprubí va néixer a Berga el 15 d'octubre de 1961, com el seu pare Domènec, més conegut per *Mingo*, professionalment impressor i fotògraf, que a més dels reportatges disposava d'una galeria de retrats. Va heretar la feina i la vocació del seu avi que va ser el fundador de la impremta Huch. La feina del Jaume és una continuïtat natural del món heretat de les arts gràfiques i la fotografia, que culmina amb l'edició de llibres. Així, el 1986 va fundar el segell Edicions de L'Albí —el desembre farà 35 anys—, conjuntament amb la revista de poesia *Ultime*. El primer llibre publicat va ser *Guillem de Berguedà i altres trobadors*. La mare, Palmira, des de l'any 1959 en què es va casar, és la responsable de la botiga de llibreria i papereria del negoci familiar de la Casa Huch, popularment coneguda per ca l'Huch, que ara regenta la seva germana Esther. Dels dos als cinc anys, el Jaume passa pel parvulari de les germanes Vetlladores del barri vell de Berga, d'on va al de les germanes Dominiques. Més tard passa al col·legi La Salle, on estudia tota l'EGB: «No és un període especialment feliç, en un món tancat i resclosit, tant pels mètodes educatius com per la duresa d'alguns germans i professors seglars que també hi feien classe». Fa primer de BUP internat al Seminari de Vic. Malgrat enyorar-se, li va suposar un abans i un després, «una alenada d'aire fresc, on alguns professors em van marcar per sempre: Segimon Serrallonga, que era un gran poeta, Josep Esteve, escriptor i professor de català, l'historiador Antoni Pladevall, que em van fer entreveure un món més culte i més arrelat al país».

El 1976 retorna a Berga i continua els estudis a l'institut Guillem de Berguedà, des del segon de BUP fins a COU. Després passa a estudiar Filologia Catalana a la Universitat de Barcelona, fins que es llicencia, el 1984. Dedicava la tesi de llicencia-

tura a l'escriptor berguedà Ramon Vinyes, que ha reivindicat tota la vida. Paral·lelament, també havia estudiat a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya a l'Escola Industrial i a l'escola Xaloc, especialitzada en arts gràfiques. Acabats els estudis, s'incorpora a la impremta familiar de Berga, on es fa càrrec de la preimpresió, composició, laboratori i fotomuntatge. En etapa de formació, retorna a estudiar a Barcelona i fa un postgrau de teoria i crítica del teatre a la Universitat Autònoma i un màster de dos anys en relacions internacionals a la Universitat de Barcelona. Del 1994 al 1999 fa un conveni editorial de col·laboració amb Columna. Amb la seva exdona, la violinista Alba Roca, van estar-se a París tres anys, en què exercirà de traductor i escriurà la seva primera novel·la. Col·labora amb la Universitat Oberta de Catalunya i mitjançant el campus virtual, treballa com a consultor dels cursos d'accés a la universitat per a majors de 25 anys de la UOC. El 2002 munta una oficina nova a Berga, amb refundació de l'editorial i canvis en la distribució i comercialització dels llibres. En aquests vint anys li ha tocat treballar molt, per reivindicar una literatura de proximitat centrada en la Catalunya Central i amb voluntat d'homologar-la en l'àmbit nacional, sense renunciar a editar autors tant catalans com estrangers d'arreu. Editor eclèctic, no s'ha especialitzat només en un tipus de llibres, tot i les seves preferències per la literatura i les col·leccions de narrativa, poesia i assaig, però sense oblidar les monografies diverses, la literatura infantil i juvenil, llibres il·lustrats..., sempre en favor d'un servei cultural que vol prestar com a editor.

Si dic ciutats,
diré, Londres i Berlin, Verona i París i diré Gandia i Cannes, i Buenos Aires
Diré Nàpols i Budapest, Praga i Istanbul i diré l'agost a Cadaqués i un
octubre a la Toscana.....

(fragment Ciutats, d'Àngels Gregori)

Llorenç Capdevila i Matthew Tree reivindiquen Jordi Cussà

En el marc del darrer festival literari Tocats de Lletra, els escriptors Llorenç Capdevila i Matthew Tree van recordar Jordi Cussà al llarg d'una conversa en què van parlar de la seva amistat amb l'escriptor i en van reivindicar l'obra.

Jordi Estrada

Era la primera vegada que aquests dos bons amics i còmplices literaris de l'escriptor berguedà s'asseien junts per compartir les vivències de quan i com el van conèixer i com valoraven la seva obra. I la conversa va anar així.

MT (*Matthew Tree*): Ens devíem conèixer personalment per allà el 2001 o 2002, tot i que abans vaig coincidir-hi en un programa de TV3, *La cosa nostra*, en què deu autors havíem de resumir en un minut la nostra darrera obra publicada. Jo acabava de publicar *Ella ve quan vol* i el Jordi, *Cavalls salvatges*, novel·la de la qual ja havia tingut notícia per un article de l'Empar Moliner a la revista *El Temps*. Durant aquests darrers vint anys hem compartit sopars, presentacions de llibres, estades a casa seva...

LC (*Llorenç Capdevila*): Quan el vaig conèixer res no feia preveure que acabariem sent amics. Ho dic perquè l'any 2000 tots dos havíem optat al Premi Leandre Colomer i el jurat, contra tot pronòstic, va decantar-se per la meua novel·la, *El color del crepuscle*, de manera que la seva, *La serp*, presentada per l'editorial convocant, va quedar com a

finalista. Aquell dia vam tenir una relació més o menys distant. Jo havia sentit parlar de la seva primera novel·la, *Cavalls salvatges*, però no l'havia llegida. Tanmateix, quan vaig llegir-la, i vaig llegir també *La serp*, vaig quedar fascinat. Quin espectacle literari! Les vaig llegir, les vaig devorar, vaig al·lucinar. No va ser fins al cap d'uns quants anys quan l'amic Jaume Huch, el seu editor més fidel, em va demanar fer la presentació a Manresa dels *Contes d'anada i tornada*, per a mi la seva obra més reeixida. Jo diria que aquell dia ens vam fer amics. Arran de la presentació i d'un article que vaig publicar a *Regió7*, ell va veure que jo admirava la seva obra, i el Jordi era molt agraït amb els lectors que el sabien valorar. Des de llavors vam coincidir en moltes presentacions i em va començar a passar originals perquè els llegís abans de presentar-los a l'editorial o en algun premi.

MT: Cada vegada que publicava un llibre nou jo pensava: ara sí, ara sí que la gent veurà com és de bo el Jordi! Però mai, mai no va passar. En una de les últimes presentacions a Barcelona d'*El primer imperi* i *la reina Lluna*, va reconèixer sentir-se un dels escriptors més infravalorats de la literatura catalana. Era conscient que no havia trobat

el públic que mereixia. I vet aquí que, després de mort, s'ha parlat més de Cussà que en tota la seva vida.

LC: Precisament per això agraïa tant l'amistat dels que el valoraven. Vam ser uns quants els que el vam reivindicar en vida. Tu i jo, i no sé si gaires més. Ell es feia amic dels seus lectors fidels. I a mesura que l'anaves coneixent l'anaves descobrint. La imatge que te'n feies d'entrada era la que podies tenir-ne després de llegir *Cavalls salvatges*. Pensaves que era un jonqui que havia escrit un llibre sobre jonquis. Darrere aquell posat desmanegat, que feia comentaris pel broc gros, hi havia una persona intel·ligentíssima, molt llegida, amb un gran coneixement dels clàssics grecs i llatins. I sobretot de Shakespeare, el seu gran referent. Era un treballador incansable, i no ho semblava.

MT: Coneixia l'obra de Shakespeare molt millor que molts anglesos. De jove se n'havia llegit les obres completes amb l'ajuda d'un diccionari. Així és com va absorbir una quantitat fabulosa d'anglès antic, amb moltes frases i locucions. Tenia un domini complet de l'argot i la prosa més fina. Per això va ser també tan bon traductor.

LC: Posseïa una capacitat impressionant de trobar maneres d'explicar co-

ses, amb unes imatges del tot originals i una gran amplitud temàtica.

MT: El domini que tenia dels matisos del català era extraordinari, i també feia el que li donava la gana amb l'idioma. Era capaç de passar del sublim al vulgar, i de l'obsenitat fins a la finesa en una sola frase. També feia invents, com enllaçar paraules en una de sola. Tu has parlat de l'amplitud temàtica de la seva obra i és veritat. Feia novel·la històrica, però no d'una manera convencional. Agafes qualsevol dels seus llibres i, sense veure el seu nom a la portada, dius: això és un llibre del Cussà. Es pot dir de molt pocs autors, això.

LC: Completament d'acord. Tenia un estil propi i amb qualitat. En relació a això que deies de la novel·la històrica, ahistòrica o antihistòrica, per a ell la història era com un joc. Un joc per incloure-hi les seves històries. Documentar-me massa tampoc no és el meu objectiu, deia. Però tampoc no traïa l'època en què ambientava la seva història. Tenia aquella capacitat de resoldre lingüísticament qualsevol situació. Si no saps quins sistemes de mesura utilitzaven a la Xina imperial, ell ho resolvia parlant de dies de camí...

MT: Escrivia novel·les històriques no avorrides. La major part, al meu parer, són un pal, perquè estan basades en una mena de premissa falsa. Si agafes les primers pàgines d'*El nom de la rosa*, hi ha la descripció de com funciona un món medieval feta per un personatge medieval, i evidentment un personatge medieval no explicaria mai a un altre personatge medieval com funciona un pou medieval, per-

(Foto: Montse Ayala)

què aquest ho tindria clar. I aquest és el gran problema de les novel·les històriques convencionals. És una trampa en què Jordi Cussà no va caure mai.

LC: Amb tu compartim un esment a *Formentera Lady*, però també compartim petits pròlegs a la novel·la gràfica de *Cavalls salvatges*, on reivindico que el que Cussà buscava en les novel·les és explicar grans veritats. A ell el que li interessava no era ni la història, ni tan sols la realitat. Molts lectors seus sovint es pregunten què hi ha de real i què hi ha de ficció; és a dir, què hi ha d'autobiogràfic, sobretot en relació amb les novel·les on parla dels jonquis.

MT: Ell sempre insistia que les seves novel·les no eren autobiogràfiques.

LC: I la meua tesi és que no importa. Tant és el que pugui haver-hi de real o de ficció. El que importa és el que hi ha de veritat. I en la prosa del Jordi una de

les coses que hi detectes és que al dar-rere d'aquelles històries hi ha la veritat de la naturalesa humana. Tant és que parli de jonquis dels anys setanta com d'un emperador de la Xina imperial de fa 3.000 anys.

MT: Com a lector tens la sensació que els seus llibres t'estan parlant directament a tu, escriu el que escriu. A ell no li importaven gens les modes. Sempre feia el que li donava la gana.

LC: Tenia un estil personal, amb unes imatges molt complexes que a mi em semblen molt difícils de trobar, i en canvi estan exposades d'una manera molt natural. I em fascina la seva capacitat per donar veu als personatges femenins. La seva obra fins i tot es podria classificar de feminista, perquè les dones hi tenen una profunditat que no tenen molts dels personatges masculins.

MT: En totes les novel·les hi ha un

LLIBRERIA – PAPERERIA
RUBIRALLA 100 anys

Born, 24
08241 Manresa

Tel. 938724130
rubiralla24@hotmail.com

EDICIONS SELECTES
LLIBRES PARCIR

▪ Àngel Guimerà, 74
▪ 08241 Manresa

▪ Tel. 93 873 38 82
▪ www.parcir.com
▪ parcir@parcir.com

personatge femení que és clau. Saps que en la ficció dues de les coses més difícils de descriure són el sexe i la violència? I curiosament en els llibres del Jordi les descripcions de sexe i violència sempre hi trobes un contrapunt humorístic que fa que siguin creïbles.

LC: Creïbles i amb un gran respecte per al personatge femení. Hi ha un altre personatge recurrent en la seva obra: el derrotat esperançat. Personatges decadents, però amb un punt d'esperança. Com el pianista alcohòlic de *Clara i les ombres*. Les seves novel·les no són pessimistes, tot i que els seus personatges convidin al pessimisme o acabin malament.

En la resta de la conversa, que s'hauria pogut perllongar durant tota la nit, els intervinents posaven en relleu que els contes de Cussà poden

ser llegits com a novel·les i les seves novel·les, com un enfilall de contes. I també que, més enllà del narrador, el novel·lista i l'home de teatre, amb moltes obres encara per publicar, Jordi Cussà és bàsicament un poeta, per a qui l'ús de la llengua és primordial. Citant Milan Kundera, Matthew Tree remarcava que Cussà sabia posar cada paraula al seu lloc, com només saben fer-ho els poetes. Al final de l'acte, Jaume Huch, editor de bona part de l'obra cussiana, reflexionava sobre el contrast inexplicable entre l'alta qualitat dels seus llibres i l'escassa receptivitat del públic i la crítica. Si més no, fins al dia del seu traspàs, a primers de juliol, ja que d'aleshores ençà l'editor va confessar haver venut més llibres que des que va començar a editar-ne l'obra, fa vint anys.

Les muses

Segons Capdevila, el que possiblement serà la seva obra més ambiciosa és la trilogia formada per *La serp*, *El ciclop* i *Les muses*. Una mena de novel·la total, en tots els sentits. Hi apareixen tot tipus de personatges i variants novel·listiques: negra, històrica, psicològica, filosòfica... En conjunt, es tracta d'un gran corpus sobre el coneixement. *Les muses* és la darrera peça d'aquesta trilogia, que arrenca a l'antiga Grècia i s'estén fins als anys setanta, amb Pink Floyd, conformant una mena de novel·la riu, que va fluïnt d'una època a una altra, on el coneixement i la saviesa narrativa són al darrere de tot.

lèxic a la manresana

El bou i les debaneres

Jaume Puig

El vocabulari del tèxtil a Manresa i al Bages dona per a molt i és prou conegut el pes d'aquesta indústria en el passat de la ciutat i la comarca. Cal remarcar l'estudi, *Llenguatge i tecnologia dels vetaires manresans*, elaborat per Lluís Virós, publicat a la miscel·lània *Aspectes de la llengua catalana al Bages* (1997) i centrat en el vocabulari tradicional de la cinteria, el sector de les vetes de cotó, dels *vetaires*, de forta implantació aquí. I en l'àmbit del tèxtil manresà destaca el *bou*, una màquina que tenia tants departaments com peces es teixien i servia per plegar la veta teixida després de passar pels forats de la taula mitjançant uns rodets o cabdells. El Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC2) no recull la paraula en aquest sentit, però sí que ho fa el Diccionari Alcover Moll (DCVB), que la situa precisament a Manresa. Sortosament, aquesta màquina s'ha mantingut en l'imaginari manresà gràcies a la seva incorporació en el Correfoc, en la forma d'una de les bèsties més temibles.

Una altra paraula *manresana* de l'àmbit del tèxtil que recull l'estudi esmentat és la que designa l'aparell giratori on es posen les madeixes de veta per plegar-les, la *debanera*, variant de *debanadora* no recollida al DIEC2, però que el DCVB anota com a pròpia de Manresa. També l'hem localitzada al Solsonès i probablement també en feia servir en altres comarques veïnes. De fet, una expressió encara ben

usual entre nosaltres és la de *ballar com unes debaneres*, en el sentit d'anar d'una banda a l'altra, que també recull Jaume Serra Soler al seu interessant blog sobre paraules que es diuen a Artés.

Podeu fer arribar les vostres aportacions a elpou@elpou.cat o via Twitter, amb l'etiqueta *#bagesisme*.

Llotja a la pista de bàsquet del Pujolet (1968)

J. S. Foto: Antoni Quintana Torres (ACB)

Presidència d'un dels darrers partits de bàsquet a l'antiga pista del Pujolet, que hi havia en un dels laterals sobre el camp de futbol del Centre d'Esports Manresa. Es tractava d'una grada habilitada enfront de la tribuna. En la fotografia es veu la copa que l'alcalde Ramon Soldevila Tomasa és a punt de lliurar al conjunt vencedor, mentre conversa animadament amb l'empresari Rosell, de Pinsos Compostos Rosell SA o Picrosa, en presència de Serra, secretari de la CNS. A l'esquerra de l'alcalde Soldevila, Federico Cruz, de Falange Española. Darre, a dalt de tot, el constructor Josep Salido Ximeno i al seu costat l'empresari Alter, de Postes y Maderas SA, entre d'altres. El periodista radiofònic Vicenç Comas es nega a qualificar de pista l'esmentat recinte, que ell anomena camp en el llibre *Perfil històric del bàsquet manresà*. Segons Comas, el primer partit de bàsquet fet a Manresa correspon al 18 d'agost de 1929, ara fa 92 anys, precisament al camp del Pujolet. Formaven part de l'equip, vestit amb samarreta i pantalons blancs, Arola, Compte, Espinalt, Mata i Soler. Es van enfrontar a l'equip vermell: Pascual, Soler II, Manegal, Jorba i Montoliu. En la temporada 1967-68 el Manresa-Kan's (patrocinador), amb un nou equip directiu, va fer una extraordinària temporada a segona divisió. Dins del nucli de directius dinàmics, destacava sobretot Josep Salido, que provenia de Biela Club Manresa i era fill d'un contractista d'obres de la ciutat. Una afició entusiasmada animava un equip que havia de fer història, ja que van passar de triomfar en el bàsquet amateur per endinsar-se en el professional. Després de proclamar-se campions del seu grup, van disputar la primera fase de la promoció d'ascens a Cartagena. Els jugadors van sortir amb autocar del Cafè Moka, que era la seu del Centre d'Esports Manresa, acompanyats per l'especialista en temes de basquetbol Josep Maria Martorell i pel directiu Salvador Massot. Van guanyar tots els partits. La ciutat els va rebre com a herois. Van ser molts els afeccionats entusiasmats perquè l'equip havia assolit passar a la segona fase de promoció, on dos dels quatre equips classificats pujaven a primera. Els rivals

van ser el Sant Josep de Badalona, el Canoe de Madrid i el Bosco de la Corunya. Van perdre contra el Canoe, però van guanyar a casa al Sant Josep de Badalona i a la pista del Bosco. El partit decisiu s'havia de jugar a la pista manresana contra el Canoe, però com que plovia a bots i a barrals es va haver de jugar al pavelló cobert de Berga. Va guanyar el Manresa-Kan's. Vicenç Comas, que en va ser testimoni directe, recorda jugadors enlairats, senyeres al volt i Salido i el secretari Vicenç Gabarró plorant de felicitat. Calia trobar de pressa i corrents un pavelló cobert per poder jugar a la primera divisió. Amb Josep Salido al capdavant el pavelló del Congost es va construir en 49 dies i s'inaugurava el 17 de novembre de 1968. La temporada 1969-70, sota la presidència de Salido, l'equip estava format per Riera, Garcia, Miján, Beneit, Franquesa, Torrents, Colell, Moyano, Julià, Suau, Yeves, Pou i Armengol. Amb Espuña de delegat, Touriño de preparador físic i Alberola d'entrenador.

www.guiamanresa.com

GUIA CULTURAL, SOCIAL I COMERCIAL DE MANRESA I LA CATALUNYA CENTRAL
Agenda, festes, anuncis, comerços, pobles, música, imatges, webs...

propostes

ART. Maria Camp

La ciutat que volem

Eva Cardona, Marta Casas, Ferran Costa i Sofia Gómez ens ofereixen, aquest mes de novembre, una exposició col·lectiva en la qual reflexionen a través de l'art sobre la ciutat que volen i que imaginin. Es tracta de quatre mirades diferents per reflexionar com són les ciutats actuals –i concretament Manresa– i com ens agradaria que fossin des de perspectiva personal de cadascun d'ells i la pròpia relació amb la ciutat. Les obres que presenten, gravats i il·lustracions, evoquen temes com la ciutat amable, verda, inclusiva, detallista, quotidiana, saludable, viva, participativa, que afronta els reptes del canvi climàtic i l'escalfament global... Es pot veure a la sala d'art del Cercle Artístic de Manresa (carrer Barreres, 1) fins al 19 de novembre, de dilluns a dissabte, de 18 h a 20.30 h.

TEATRE. Joan Morros

'Travy', una perla

Travy és un d'aquells muntatges dels qual és difícil oblidar-te. Interpretat per una família real, els Pla-Sorines, és un homenatge al món dels còmics que traspua, des del primer moment, l'amor pel teatre. Combina gèneres diversos: teatre de text, mim, clown, circ, música, *commedia dell'arte*... L'espectacle esdevé còmic, hilarant en molts moments, trist i fins i tot tràgic en altres, i per damunt de tot poètic, vital, esperançador i il·lusionant. Dirigit per Oriol Pla i interpretat conjuntament amb els seus pares, el Quimet Pla i la Núria Sorines, i la seva germana Diana. Una petita joia, molt recomanable per a totes les persones que estimen el teatre i que podreu veure al Kursaal els dies 20 i 21 de novembre.

CINEMA. Jordi Casas

Cinema asiàtic americà

Els darrers anys, Hollywood està intentant reparar la seva històrica falta de reconeixement dels artistes afroamericans i, encara més recentment, cineastes d'altres orígens també s'estan obrint pas en la seva indústria. És el cas de Lulu Wang, directora d'origen xinès que va obtenir multitud de premis amb *The Farewell*, un film sobre el conflicte de cultures i com afrontar una pèrdua familiar. És la història d'una família xinesa que, quan descobreixen que a la seva gran matriarca li queda poc temps de vida, decideixen ocultar-li aquest fet i organitzar un casament per fer una última gran reunió familiar. Entre els convidats hi haurà la Billi, una jove establerta als Estats Units i acostumada a l'estil de vida occidental. Guardonada com a millor pel·lícula als Independent Spirit Awards, la seva protagonista, Awkwafina, va obtenir també el Globus d'Or a la millor actriu de comèdia. *The Farewell* es podrà veure el diumenge 21 de novembre, a les 18:30h, a l'Espai Plana de l'Om, en una sessió organitzada per Cineclub i la Mostra de Cinema Espiritual.

VINS. Pilar García, sommelier de Las Vegas

Atles 2017 (Celler Sanmartí)

El celler Sanmartí de Serrahima, a Sallent, és un autèntic *chateau* envoltat de vinyes formoses. Una visita obligada per als bagencs. Amb una tradició vinícola documentada des de l'any 996 i amb un gran patrimoni històric i familiar. Han apostat per varietats autòctones, han recuperat macabeu i sumoll i han plantat garnatxa, mandó i picapoll, conreades ecològicament. Dels seus vins destaca aquest Atles, un monovarietal de macabeu de vinyes centenàries, que fermenta en botes de roure francès, durant sis mesos, amb les lies i fent-li *bâtonnages* setmanals. Roman un any al celler en botella. Se n'elaboren 650 ampolles. A la vista, bonic color palla daurat, net i brillant, que ens indica la seva evolució. En nas, desperta un ventall d'aromes complexos, d'espècies dolces provinents de la criança. Després apareixen notes afruitades de poma, pinya, fruita de pinyol i orellanes. Fons de notes minerals. Entrada voluminosa en boca. Tacte càlid. L'acidesa és present i li dona un equilibri i una certa frescor molt agradable. Cremós. Bona estructura acompanyada per les aromes de fruita, sempre intenses i marcades per les espècies. Un gran vi, molt gastronòmic.

Preu de venda: 25-30 euros

Magatzems Gras

Lluís Virós

La plaça Major ha estat històricament el centre polític de la ciutat i fins fa uns cent anys una part del centre econòmic i comercial. Per això, els seus edificis eren un aparador de la burgesia, a més de tenir una funció comercial i residencial. És el cas d'aquesta casa estratègicament situada, que resol l'encaix de la plaça amb el carrer de Sant Miquel. Tot i que el cadastre la data el 1827, està acabada en un estil noucentista típic del final del segle XIX. Es tracta d'un edifici d'habitatges entre mitgeres de planta baixa i quatre pisos, que fa cantonada i presenta façanes als dos carrers, resoltes en estil noucentista. La façana principal és la de la plaça, de composició simètrica seguint quatre eixos verticals remarcats per les portes balconeres amb persianes de llibret. Els referents horitzontals de la façana els formen els balcons correguts dels dos primers pisos i també les línies d'imposta que destaquen per mitjà de cornises motllurades amb sanefes i greques. Els balcons tenen baranes de ferro colat. La façana està coronada per una important cornisa sobre permòdols. Al damunt hi ha una barana de balustres que envolta la terrassa que fa de coberta, on destaca una torre esvelta de dos pisos que fa de mirador i dona personalitat a l'edifici. La façana del carrer de Sant Miquel és similar, però encara més simètrica, amb una alineació vertical de tres portes balconeres, amb un balcó petit a l'esquerra i un de corregut a la dreta a les quatre plantes. El parament és destuc i imita carreus de pedra.

El catàleg de Manresa protegeix l'edifici de manera parcial, és a dir, la volumetria i l'aspecte exterior i interior de l'edifici, per la importància històrica i tipològica, amb una remarcable composició –especialment visible des que es va restaurar–, que ajuda a conformar una estructura urbana unitària del conjunt de la plaça Major. Arquitectònicament, té una bona factura, amb l'ús d'un divers repertori d'elements decoratius entre el neoclassicisme i el noucentisme. A la planta baixa hi havia fins a mitjan segle passat els Magatzems Gras, una coneguda botiga de roba del centre. La pubilla d'aquesta família es va casar amb Mariano Calviño, un militar d'alta graduació, i el fill d'aquest matrimoni, l'advocat Mariano Calviño de Sabucedo Gras, va ser un important polític falangista durant el franquisme, conseller personal de Franco i empresari.

PER SABER-NE MÉS:

- RUBÍ I CASALS, M. Gemma, «Mariano Calviño de Sabucedo i Gras (1907-1980): algunes dades biogràfiques», *Dovella*, Octubre 1991, núm. 39, p. 7-12.

Llorenç Capdevila

Eudald Tomasa

‘Boomers’ per la llengua

Ens diuen *boomers* perquè vam néixer els anys seixanta, durant el període d’alta natalitat que es va conèixer com el *baby boom*. Abans, dels grans, en dèiem *carrosses* i qui sap com en diran en el futur.

Som aquells que ja no som joves però encara no se’ns considera vells, els qui tenim fills en edat de voler *matar els pares* i necessiten, per tant, un terme despectiu amb què referir-s’hi... perquè sapiguen que si un adolescent us titlla de *boomer* no us està precisament tirant una floreta.

Pel que fa a la llengua, els *boomers* som un cas curiós, una generació frontissa entre generacions molt diferents. Vam anar a l’escola quan encara no s’havia implantat el model d’immersió lingüística en català, però el vam aprendre a escriure a l’institut. Els nostres pares i referents no l’havien après mai i s’expressaven –i s’expressen– en un català ple de castellanismes lèxics que, tanmateix, conserva la sintaxi en un estat genuí. Som, per entendre’ns, els qui de petits dèiem *busson*, *sello*, *acera* o *bocadillo*, i no acostumem a dir «s’ha caigut a terra» o «se sent olor a socarrat», ni, encara menys, «olora a socarrat», com sí que fan molts dels nostres fills i alguns dels nostres companys de generació. Som, doncs, els qui hem passat a dir *bústia*, *segell*, *vorera* i *entrepà*, però no hem deixat de dir del tot «ha caigut a terra» o «se sent olor de socarrat». Som, en definitiva, el testimoni que les interferències lèxiques són fàcils de detectar i canviar –perquè fins i tot el que encara diu *busson* sap que és un castellanisme–, però les sintàctiques, un cop s’han instal·lat i generalitzat, són gairebé irreversibles.

La desaparició d’una llengua, com recorda Pau Vidal a *El bilingüisme mata*, es pot produir per falta de quantitat –de parlants– o per falta de qualitat –de la llengua. Si no volem que el català desaparegui per aquest segon motiu –i es converteixi en una llengua cada cop més semblant al castellà fins a acabar esdevenint-ne un dialecte–, cal que en mantinguem, tant com sigui possible, la qualitat. I en aquest sentit, la generació *boomer* som l’última baula que ho pot garantir. Si els nostres pares van *salvar els mots*, de nosaltres depèn que se salvi la sintaxi.

Fragilitat

La humanitat aspira a ser déu creador. És una idea que ve d’antic, com ho mostra el mite de Prometeu, castigat eternament a ser-li devorades les entranyes per haver lliurat el foc –metàfora de la intel·ligència– als homes. Però, a la modernitat, Goethe imagina Faust assajant la creació d’humans al seu laboratori. Una cosa similar passa amb Hal, l’ordinador de bord de la nau espacial de 2001, *una odissea a l’espai*, creat pels humans i que cobra consciència pròpia, i consciència de la seva intel·ligència i la seva dimensió moral. També engrandeix aquest mite el món distòpic de *Blade Runner*, descrit de manera fascinant en l’obra de Philip K. Dick, *Somien els andròides en ovelles elèctriques?*, un món on la humanitat ha creat andròides que es confonen

amb els humans, andròides que no només han pres consciència del seu ser, sinó que a més experimenten sentiments... quasi humans. Semblantment, a la novel·la de Stanislaw Lem, *Solaris*, la dona del protagonista reviscuda per l’oceà enigmàtic del planeta, pren consciència del seu no-ser humà justament a mesura que va prenent consciència de si mateixa. És a dir, cada cop se sent més humana al mateix temps que s’adona que no és humana. Una paradoxa que viuen igualment els *replicants* de *Blade Runner*. La seva presa de consciència els esqueixa l’ànima quan s’adonen que no són humans, però viuen com a humans i es rebel·len com a humans contra els humans.

M’ha fet pensar en tot això l’exposició que ha comissariat l’amic Quim Noguero sobre Stanislaw Lem i que es pot veure a la Biblioteca de Can Fabra a Barcelona. Una exposició sobre

un dels grans autors de ciència ficció, quan la ciència ficció cada dia més es confon amb la nostra realitat. Mai com ara el mite de Faust havia estat tan present en el nostre quefer quotidià. La humanitat nega la mort, evita la consciència de la finitud, i es genera una fantasia que nega les pròpies limitacions humanes. La veritable imatge que ens aporta la ciència ficció és la paradoxa de la intrínseca mortalitat, i la fragilitat: no sé si ens matarà un virus, però potser ens extingirà internet. Quan algú sigui capaç de col·lapsar el sistema i portar el món que coneixem, amb totes les seves virtuts i mancances, al caos més absolut.

Erques Torres

EL CUL DEL POU

NÚM. 286

EL BULEVARD DE LA INSEGURETAT

Il·lustració: Maria Picassó

La ciutat té pulsions diferenciades, ambivalents, que van a contracorrent, però no són necessàriament incompatibles. Mentre l'equip de govern s'asseu davant dels mitjans de comunicació i surt al *Telenotícies* admetent un problema d'augment de delinqüència i, de retruc, de sensació d'inseguretat, en paral·lel, planteja la nova fesomia del carrer Guimerà, aplaudeix amb les orelles la nova avinguda dels Països Catalans i, amb la boca peticona, diu que apuja els impostos. Com si fóssim rics, vaja! Instal·lats en la política del post d'Instagram i la piulada, tot s'hi val. La qüestió és sortir a la foto.

La situació pre i post pandèmica al centre històric i en algunes altres zones de Manresa és complicada i, com va dir l'alcalde Aloy, té una arrel social i molt transversal. Té a veure amb els serveis socials, sí, però també amb l'habitatge –amb un mercat immobiliari pervers i massa desigualtats entre sectors–, la salut, la convivència i la seguretat. Potser, per enèsima vegada, cal preguntar-se quin paper ha de jugar la policia local en qüestions de convivència i civisme. Diu que cobra poc i no dona a l'abast? Estan gelosos dels Mossos? El ciutadà no en té la culpa.

Mentre tasto les castanyes
i olo els panells
perquè el seu preu em depassa
em dispo a fer versets
i engipono quatre rimes
que siguin d'actualitat
comentant allò que passa
al país i a la ciutat.

El país té un greu problema
que bé cal solucionar:
no sap fer valer la llengua
perquè perduri demà.
Som tan tous i tan ingenus
que ens passem al castellà
fent que sigui prescindible
saber entendre el català.
Tan sols un terç avui dia
el parlem, si fa o no fa,
i si no remuntem ara
anirem pel pedregar.
Com si costés Déu i ajuda!
Si l'altre sap escoltar,
amb un xic de bonhomia
fàcilment ja l'aprendrà.

No tot depèn dels polítics
ni de l'administració
si volem mantenir viva
l'ànima de la nació,
però bé cal que responguin
en aquesta qüestió;
per això ha estat encertada
la valenta decisió
que han pres la CUP, Junts i Esquerra
d'exigir, tant si com no,
que cal reformar la quota
de cine i televisió.

A Manresa hi ha baralles
i batusses pel carrer
on fins corren les navalles
i això sí que no pot ser.
Calen més mossos d'esquadra.
Bé que ho sap el conseller
Elena que ens anuncia
pel 22, l'any que ve,
la nova comissaria
que aquí al centre pensen fer,
a cal Jorba, a Sant Domènec?,
per acabar amb el merder.
Llavors sí que amb parsimònia
podrem sortir a passejar
tranquils a qualsevol hora
pels carrers, Passeig enllà
o anar a veure les botigues
que hi ha al carrer Guimerà
sense cotxes i autobusos;
que bé que es respirarà!

LA INSEGURETAT I EL JOC DEL CALAMAR A MANRESA

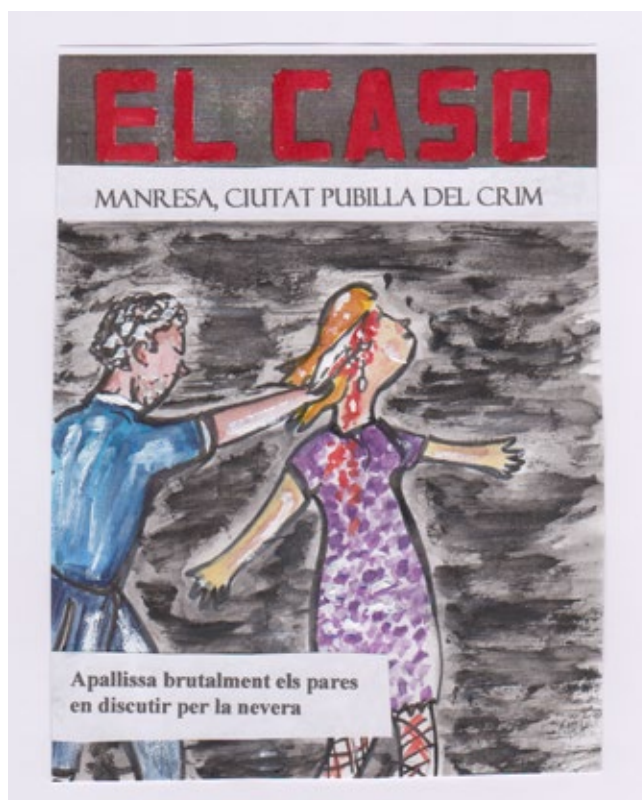
Pocs dies després de fer l'últim canvi d'hora de l'any 2021, vaig assistir a la roda de premsa on se suposa que s'havia de plan-tejar un canvi de paradigma respecte de la inseguretat a Manresa. Al faristol hi havia la màxima autoritat en la matèria... «Com tots sabeu, a Manresa, ara mateix la principal preocupació és la inseguretat ciutadana. Ni jo ni cap persona addicta al *clickbait* es creu les dades inventades pels Mossos d'Esquadra. S'ha de ser un manresà desordenat o perdre poc temps a les xarxes socials per creure's que s'han reduït els delictes. Sabem que el 20% dels delinqüents fan al 80% dels delictes, i això ens deixa clar qui és excedent social, oi? Amb tot, hem decidit, pel bé comú, oferir a tots els detinguts durant el dispositiu policial Tremall la possibilitat de participar en un concurs molt beneficiós per als manresans de bé. Evidentment, la participació serà voluntària, però si rebutgen l'ofertament, els veïns estarem en el nostre dret de tractar-los com uns pàries. El concurs consistirà en diverses gimcanes absurdes on s'aniran eliminant els concursants segons el

criteri del jurat, format per manresans d'arrel. Els eliminats seran *aïllats* perquè facin un règim de silenci i meditació a base d'*Exercicis espirituals*. I no hauria d'estranyar a ningú si aquests decideixen voluntàriament no tornar a incorporar-se a la societat. En tot cas, el que hem de destacar és que el guanyador s'emportarà, gràcies a la solidaritat veïnal, un lot excepcional que quasi no té res a envejar al Gran recapte d'aliments. A més, se li prometrà un tracte no despectiu al barri. I ara, estaré encantat de respondre les vostres preguntes. Però abans, deixeu-me que us convisqui a unes tapes de calamars».

Sí, a l'acte celebrat a un bar de mala mort només hi faltaven torxes i caputxes blanques. Aquest líder és el president d'un nou grup de ciutadans que *lluïten* contra la inseguretat manresana. Un home esquifit amb ulleres de sol i una estrella de xèrif a la solapa, controlat durant tota la roda de premsa pel seu chihuahua lligat al faristol, adornat amb armilla militar. Per cert, jo soc més de pop que de calamars. I vosaltres?

EL CASO MANRESÀ

Qui vulgui reeixir en algun mitjà de comunicació local només ha de recuperar la capçalera d'*El Caso* o del *Por qué?*, aquells setmanaris especialitzats en l'anomenada crònica de successos, i impulsar l'edició d'una publicació diària a Manresa que es faci ressò de les escabrositats i les cafrades que impregnen el turbulent dia a dia de la quotidianitat local. N'hi hauria prou amb uns quants informadors a cada barri. Especialment al barri antic i a les Escodines. De notícies no en faltarien. Fins i tot es podrien fer dues edicions al dia. En aquest sentit, Manresa és la gallina dels ous d'or de la crònica negra. No sé com la Institució de les Lletres Catalanes no ha habilitat a Manresa una residència d'escriptors de novel·la negra amb crisi creativa o d'inspiració. La notícia dels pares septuagenaris apallissats pel fill perquè li havien recriminat que deixés la nevera oberta és només un de tants episodis foscos en una ciutat sobre la qual ni el mateix Carles Porta trobaria la manera de posar una mica de llum a tanta foscor.

TANTA ROBA I TAN POC SABÓ

JAUME GUBIANAS

NOVÍSSIM VALLVERDÚ

Aquest mes d'octubre, Manresa ha gaudit del festival literari Tocats de Lletre, que té el nostre cap de Cultura, Jordi Estrada, com un dels principals impulsors. Alguns d'aquests actes s'emmarcaven en el títol de *Novíssims*, com el que va comptar amb la presència del lleidatà Josep Vallverdú, conegut abastament per les seves obres de literatura infantil i juvenil, que té 98 anys. Cal dir que el concepte de *novíssims*, en aquest cas, fa referència a novetats editorials, no pas a l'edat o a escriptors novells. En el cas de Vallverdú, en plena forma per cert, va presentar a l'Espai Òmnium, el dia 30 d'octubre, el seu poemari titulat *Pa de forment*. Va explicar que encara en té un altre d'endarrerit, que preveu publicar l'any que ve, i va comentar als organitzadors que, en la vigília de la castanyada, li vindrien de gust unes castanyes ben torradetes. Dit i fet, l'escriptor va disposar de castanyes per fer un tast. Tot fos tan fàcil, oi?

DESINHIBITS, TANMATEIX

No deixo l'apartat literari per fer-me ressò del que va passar durant la participació de l'escriptora, política i activista feminista Jenn Díaz en el darrer *Pessics de Lletre*, sobre *Literatura, dona i política*. Díaz, m'explica una confident, va parlar de la necessitat que les dones superin l'estat d'inhibició produït per una societat patriarcal i conservadora. Entre el públic, la primera persona que hi va intervenir –i que sol intervenir sovint en aquests actes– va deixar clar que, en el seu cas, havia superat la inhibició posant-se faldilles després d'haver anat sempre amb pantalons. I és que, tal com va confessar tot seguit, li feia vergonya ensenyar les cames, perquè mai no s'havia depilat ni de dalt ni de baix ni d'enlloc. Sempre hi ha dia en què es deixa anar llast... i pèl en el cas que ens ocupa.

PLACA PER ESMENAR

M'explica un amable lector que fa un mes i mig la regidora de Cultura, Anna Crespo, va inaugurar una placa en honor

Dissabte 30 d'octubre a les 13 h

NOVÍSSIMS

Conversa amb Josep Vallverdú, autor del poemari "Pa de forment"

Espai Òmnium Manresa / Sobrerroca, 38 / Durada: 1 h

Més conegut com a narrador, assagista i traductor, Vallverdú és també autor de nombrosos poemaris, l'últim dels quals, *Pa de forment*, ha estat publicat l'any 2020. Les actrius Fina Tapias i Àngels Torrens llegiran alguns poemes.

Coordinació literària: Jordi Estrada

Organitza: Òmnium Bages-Moianès i Tocats de Lletre

Aforament limitat

Reserva prèvia a bages@omnium.cat

CASA NATAL DE JOAN VILAR COSTA, UN ESCODINAIRE A L'EXILI

En aquesta casa (Cal Maneguer) va néixer Joan Vilar Costa el 1889. Fill de petits industrials tèxtils del barri pagès de les Escodines, als 14 anys ingressà al noviciat dels jesuïtes i fou ordenat sacerdot el 1920.

De conviccions catalanistes i democràtiques durant la Guerra, a partir de 1937, va col·laborar amb la Generalitat en programes radiofònics sobre temes religiosos. Era republicà i antifeixista.

El 1939 va passar a França, on fou internat al camp de la Vernet (Arieja). Reclamat pel cardenal de Tolosa, va fer de professor en un seminari i més endavant exercí l'apostolat popular ajudant els refugiats i obrint camí al sacerdoci obrer.

Va publicar *Als Catalans* (1944) i *Lletres Catalanes* (1946) amb el pseudònim de Jordi de Montserrat.

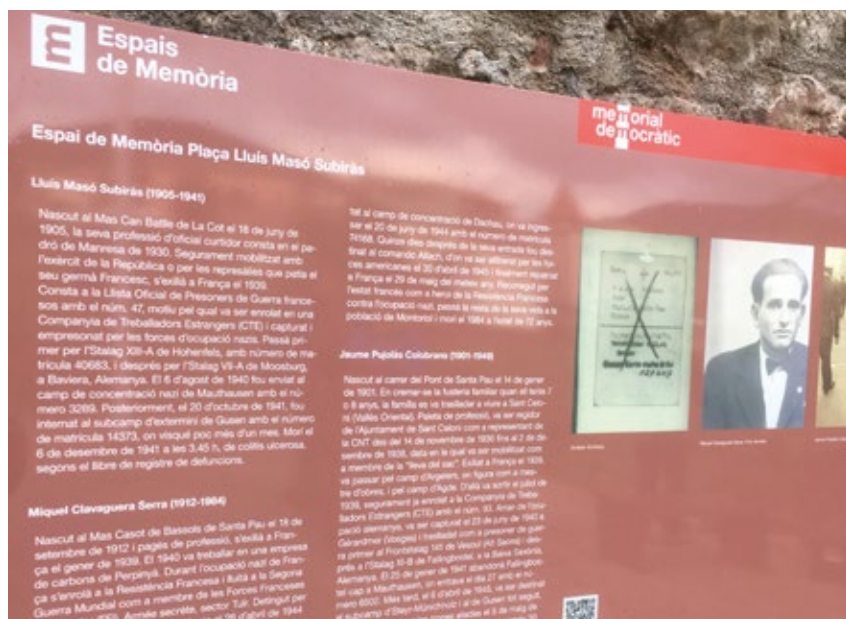
Fidel a la República, morí a l'exili, a Tolosa de Llenguadoc, el 1961.

Ajuntament de Manresa

del mossèn catalanista Joan Vilar Costa, immediatament després que s'acabessin les cinquenes jornades sobre la seva figura al Casal de les Escodines. Aquella mateix dia va quedar clar que Vilar va morir a Tolosa del Llenguadoc el 1962, tal com va explicar el seu nebot, present el dia l'enterrament de l'oncle i que va assegurar recordar molt bé l'any perquè va coincidir amb les rierades de Terrassa, ciutat on vivia. La regidora, no obstant això, va dir que la documentació de la qual disposava l'Ajuntament fixava el 1961 com a any del traspàs. Però

tant l'historiador i monjo Hilari Ragué, mort recentment, que em diuen que és el veritable descobridor del personatge, com l'historiador Jaume Serra, que n'ha fet una acurada biografia, conjuntament amb el testimoni del nebot, situen l'any de la mort un any més tard: el 1962. Un cop col·locada la placa commemorativa, al carrer Nou de Santa Clara, just a la casa on va néixer Vilar, Crespo va explicar que, vist l'error de documentació, immediatament procedirien a corregir-lo. De moment, la cosa continua igual. Queda dit.

LLUÍS MASÓ A SANTA PAU

M'expliquen que una colla de manresans que van fer una caminada al voltant de la població de Santa Pau, a la Garrotxa, van trobar, precisament, una altra placa commemorativa col·locada per l'Espai de Memòria, de la qual m'han enviat una fotografia. El plafó homenatja, conjuntament amb dos personatges més, Lluís Masó Subiràs, nascut a Santa Pau, però oficial *curtidor* a Manresa, segons consta en el padró de 1930 de la ciutat. Deportat pels nazis l'any 1940 a Mathausen, va morir un any més tard al camp d'extermini de Gusen.

CALENDARI

Ja se sap que la pandèmia encara porta cua i enrenous que no s'acaben d'esbrinar. Com el que queda reflectit al calendari que cada any ens fa arribar la Residència d'Avis Sagrada Família. Als del **Pou** ja ens va sorprendre el mes de juny, en què va imprimir desplaçat un dia. Ara, arribats a l'octubre, just en el moment de tancar l'edició de la revista, ens adonem d'una altra errata, aquest cop cromàtica. Com veieu a la imatge, el diumenge 31 surt en negre i, per tant, passa a ser feiner. Potser va ser que el dissenyador aquell cap de setmana estava de guàrdia i no li tocava festa fins a l'endemà, el dia de Tots Sants...

DISCULPIN LES MOLÈSTIES

Una lectora afeccionada a estirar les cames per l'anella verda i el terme de Manresa m'envia fotografiat un dels cartells que, des de fa uns dies, hi ha penjats al llarg del tram de la branca est de la Séquia, que circula paral·lel a la carretera de Viladordis. Com que per aquest indret hi ha de passar la prolongació de l'avinguda dels Països Catalans, suposo que la indicació pot estar relacionada amb les obres. De moment, però, l'alerta és preventiva. No n'hi ha pas, de molèsties per als caminants. Esperem que la nova avinguda respecti, això sí, aquest espai natural.

EL BALL DE BASTONS EN FORMA D'AUCA

I acabo el repàs mensual amb una altra obra del duet format pels amics Joan Vilamala, a la ploma, i Jaume Gubianas, al pinzell. A finals d'octubre, es va celebrar la 46a Trobada a Salou i el Primer Congrés Internacional de Ball de Bastons, a Reus i Salou. Amb motiu de l'acte, es va publicar l'auca, un segell tan tradicional com el dels bastoners mateix, que podeu contemplar al web oficial de la cita, congres.balldebastons.cat/laUCA-del-ball-de-bastons.

JOAN CANONGIA, SOCIALISME CONSTITUCIONAL

A la galeria política local hi ha poques trajectòries com la seva. Per això, si no el coneixeu, segur que almenys n'heu sentit a parlar: Joan Canongia Gerona. Neix el 18 de juliol de 1960 en una data gens innòcua per a una família que sobreixia de política! Al carrer Arbonés, fill d'un pare amb fonaments a la Lliga i una mare, aragonesa, defensora de la legalitat monàrquica de Joan de Borbó. D'entre els oncles, compteu-hi des de liberals autèntics fins a algun militar voluntari a la División Azul. I entre els germans –tres nois i tres noies més– l'exemple el posaven el Carles, al PSC, i el Ton, a Bandera Roja. Ell, el més petit de tots, començà a les Joventuts Socialistes, «aleshores, que encara defensàvem el dret a l'autodeterminació!». No havia estat mai un bon estudiant, però sabia fotre a mil tots els *hermanos*. El seu rècord fou aconseguir que el mateix dia l'expulssessin de totes i cadascuna de les sis hores de classe! Avui el diagnosticarien, però en aquell temps va acabar obtenint el batxillerat, ni que fos a martellades. Després la universitat quedà en un curs d'enginyeria i encara dos més d'econòmiques, mentre el nano es feia gran, amb un caràcter fort i intuïtiu. I és aleshores que farà el pas de militar al PSC-PSOE. Era el 1984, la nit electoral en què Pujol va obtenir majoria absoluta. «Vaig pensar que no es podia deixar Catalunya a mans de la dreta. I doncs, tot i que em va costar molt d'arribar-hi, aquell dia, per bé i per mal, vaig acceptar definitivament el pacte constitucional». A can PSC hi troba en Jordi Marsal, a qui sempre més ha tingut per mestre i mentor, i ben aviat esdevé secretari d'organització, fins a arribar a ser el gran *llauner* de la carretera de Cardona per al partit socialista a la Catalunya Central. A les municipals de 1987

queda a un pas de ser regidor –aquell cop que Cornet s'en-trebanca– i el 91 sí que entra al consistori, fent part de l'oposició, de costat a Jordi Valls, per a qui aconsegueix finalment l'alcaldia, el 1995, amb un pacte tripartit. L'itinerari es diversifica: passarà pel Parlament de Catalunya el 99, i també serà diputat provincial. Després, de l'Ajuntament al Govern de la Generalitat, el trobem el 2003 com a Comissionat de Preven-ció d'Incendis i Desenvolupament Forestal i, un any més tard, com a Director General d'Emergències, en un capítol fugaç. Però l'home no dona mai fil sense puntada! El mateix 2004 s'incorpora al gabinet tècnic de la Delegación del Gobierno a Catalunya, on tastarà el poder de l'Estat i des d'on arribarà, de 2008 i fins al 2016, a fer de *diputado en Cortes*. «El poder d'Es-panya és brutal –us etziba a mitja conversa– i no em crec que els líders catalans ho ignoressin». Decebut per l'evolució del *processime* i fins i tot d'algunes decisions del PSC, «el 155 ja s'havia d'haver reclamat el 6 de setembre de 2017!», recupera la condició de militant de base. I tanmateix, després d'una experiència a l'empresa privada i també un temps de malaltia, a 61 anys ha retornat a la Diputació com a assessor del seu grup, i fins s'ha posat a escriure a *Regió7*. Deu ser que qui ho té del néixer no ho deixa. I és que, llevat d'estiuejar a Vacarisses, en Joan Canongia fa trenta anys que viu literalment davant la seu del partit. I encara que sovint remugui i busqui brega, és més viu que una mostela. La seva conversa és un oceà d'anècdotes i asseveracions rotundes, que us amolla enmig de pauses solemnes, com volent dir «tu ja m'entens». Aleshores somriu, us acluca un ull i fa petar la llengua: mai no sabreu si és que s'ho creu del tot o, fet i fet, també se'n fot una mica.

NO EM TOQUIS ELS COLORS!

SI SOC BLAU, SOC BLAU

*Si em separes bé a casa,
en lloc de ser un residu
em converteixo en un nou material.*

NO HI VA:

Brik

Bolis i llapissos

Pot de iogurt

SÍ QUE HI VA:

Bossa de paper

Sobres

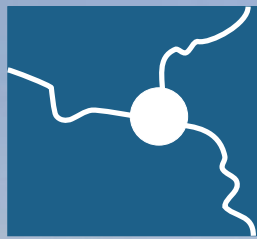
I RECORDA:

Les caixes de cartró
han d'anar plegades
i dins el contenidor

CONSORCI DEL BAGES
PER A LA GESTIÓ DE RESIDUS

ecoembes

L'AGULLA
PARTICIPA

Dibuixem l'Agulla

Procés participatiu del Pla Director Urbanístic de l'àmbit de l'Agulla

Presentació de l'avanç del Pla Director Urbanístic

Dimecres 10 de novembre, a les 18 h al Palau Firal de Manresa
(carrer de Castelladral, 5. Manresa)

Taula rodona

Dimecres 17 de novembre, a les 18 h al Palau Firal de Manresa

Passejades participatives per l'àmbit de l'Agulla

Dissabte 20 i 27 de novembre, a les 11 h

Punt de trobada: Punt d'informació Infosèquia al Parc de l'Agulla

Taller participatiu de propostes

Dimecres 1 de desembre, a les 18 h al Palau Firal de Manresa

Pots seguir en línia les dues primeres activitats a la pàgina del procés.

També pots consultar el document al Punt d'informació Infosèquia, al Parc de l'Agulla.

*Informa-te'n
i participa-hi!*

participa.gencat.cat